

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Strategia Rozwoju Gminy Iłów na lata 2011-2020 ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000

Aktualizacja

**Projekt współfinansowany ze środków Programu Operacyjnego
Infrastruktura i Środowisko, w ramach projektu „Natura się o(d)placa”.**

Iłów, październik 2011 r.

Spis treści:

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Charakterystyka gminy Iłów	4
	Rys historyczny	4
	Położenie geograficzne i warunki przyrodnicze.....	4
	Lasy	5
	Warunki hydrograficzne	5
	Warunki bioklimatyczne	5
	Budowa geologiczna	6
	Gleby	6
	Ludność gminy	7
	Aktywność ekonomiczna ludności	14
	Bezrobocie	14
	Rolnictwo	15
	Działalność gospodarcza	19
	Oświata i wychowanie.....	20
	Upowszechnianie kultury	20
	Infrastruktura mieszkaniowa	22
	Infrastruktura techniczna.....	22
	Opieka społeczna.....	24
	Promocja Gminy, turystyka.....	25
	Ochrona środowiska	25
	Inwestycje w Gminie.....	26
	Budżet gminy (2010).....	26
	Obszary Natura 2000	28
	Rezerваты przyrody.....	32
III.	Analiza SWOT.....	34
IV.	Cele strategiczne gminy.....	37
	Wizja i misja gminy Iłów:	37
	Plan osiągania celów strategicznych, operacyjnych i szczegółowych.	40
	KREOWANIE NOWYCH MIEJSC PRACY	43
	DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	49
	ROZWÓJ OŚWIATY, KULTURY I OPIEKI SPOŁECZNEJ.....	56
	AKTYWNA OCHRONA ŚRODOWISKA	64
	ROZWÓJ REKREACJI I SPORTU.....	69
V.	Wdrażanie strategii.....	73
VI.	Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi.....	74

I. Wprowadzenie

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Iłów przyjętej w 1999 roku wynika przede wszystkim z upływu czasu i jednocześnie zmiany warunków społeczno-gospodarczych jakie nastąpiły w Polsce w ostatnim okresie. W trakcie obowiązywania poprzedniej strategii, Polska weszła w struktury Unii Europejskiej, co niewątpliwie przyczyniło się do poprawy sytuacji ekonomicznej kraju oraz spowodowało zmianę horyzontów myślowych w zakresie planowania strategicznego.

Zmiany gospodarcze zachodzące w Polsce występują zarówno na szczeblu krajowym, regionalnym (wojewódzkim) oraz lokalnym (gminnym). Strategia Rozwoju jest podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju gminy w ściśle określonym czasie. Strategia określa misję, wizję rozwoju gminy, cele strategiczne, cele operacyjne oraz cele szczegółowe będące elementem wdrażania przyjętych kierunków strategicznych.

Opracowując aktualizację strategii opierano się na konkretnych dokumentach strategicznych związanych z rozwojem kraju, rozwojem regionalnym województwa mazowieckiego oraz związanych z wdrażaniem funduszy strukturalnych w Polsce. Obecnie w Polsce wdrażane są fundusze w ramach okresu programowania 2007-2013, a jednocześnie trwają przygotowania do kolejnego okresu obejmującego lata 2014-2020. Samorządy są już bogate o doświadczenia dwóch okresów programowania funduszy europejskich obejmujących lata 2004-2006 oraz 2007-2013. Aby gmina mogła skutecznie ubiegać się o środki europejskie musi zatem przygotować solidny grunt o charakterze: strategicznym, planistycznym, finansowym oraz w zakresie potencjału osobowego. Bez tych fundamentów nie będzie możliwy szybki rozwój gospodarczy poprzez wzrost ilości inwestycji.

Przygotowany dokument ma charakter długookresowy, określa kierunki rozwoju do 2020 roku, obejmując zarówno obecny jak i przyszły okres programowania funduszy strukturalnych obejmujący lata 2014-2020. Strategia jest dokumentem o charakterze otwartym, który powinien być w miarę upływu czasu aktualizowany w związku z koniecznością dostosowania polityki rozwoju gminy do aktualnie obowiązujących potrzeb społecznych. Aktualizacja powinna również uwzględniać postęp jaki poczyniono w zakresie wdrażania poszczególnych celów przez gminę Iłów na przestrzeni konkretnego okresu.

Przedstawiona strategia jest spójna z dokumentami strategicznymi o charakterze krajowym, wojewódzkim czy powiatowym. Strategia konsultowana była ze społecznością i organizacjami lokalnymi, co świadczy o przejrzystości w kwestii planowanej polityki prowadzonej przez władze gminy. Udział społeczeństwa ułatwi w przyszłości podejmowanie przez władze gminy odpowiednich decyzji, przyczyniających się do zaspokajania potrzeb mieszkańców gminy Iłów. Przygotowana aktualizacja bazuje na aktualnym stanie gminy Iłów w 2011 r. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie została dokonana na podstawie danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Gminy w Iłowie.

Wykonalność zamierzeń strategicznych oraz celów założonych w strategii ma być zagwarantowana m.in. poprzez uchwalanie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Iłów wraz z wykazem zadań inwestycyjnych. Wśród źródeł finansowania inwestycji oprócz środków gminnych, przewiduje się również środki unijne oraz inne dotacje w ramach środków krajowych. Jestem przekonany, iż dokument ten spełni oczekiwania społeczności lokalnej i przyczyni się do dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Iłów.

Roman Kujawa

Wójt Gminy Iłów

II. Charakterystyka gminy Iłów

Rys historyczny

Iłów położony jest na terenie historycznej dzielnicy Polski, Mazowsza, w rejonie grodu Płocka. W X wieku Płock był jedną ze stolic państwa polskiego, ale w późniejszym okresie po rozbiciu dzielnicowym nie należał jednak do Królestwa Polskiego, trafił nawet pod zwierzchnictwo czeskich Luksemburgów. Dopiero w 1495 r. województwo płockie wróciło do Polski. Pierwsze wzmianki historyczne o terenach obecnej gminy dotyczą jedynie Iłowa. W 1224 r. książę Mazowiecki Konrad darował Iłów Cystersom Sulejowskim. Potem miejscowość przeszła w ręce księcia Siemowita I. W 1506 r. Iłów znalazł się w rękach rodziny Radzanowskich. Wtedy to uzyskał prawa miejskie (przywilej od króla Aleksandra na założenie miasta na prawie chełmińskim) oraz zgodę na odbywanie czterech jarmarków rocznie i jednego targu tygodniowo. Z okresu rozkwitu miasta zachowały się zabytkowe kamieniczki przy rynku. W okresie II wojny światowej w okolicach Iłowa toczyły się zacięte walki i koncentrowały się oddziały armii "Poznań" i "Pomorze" w czasie odwrotu w kierunku Puszczy Kampinoskiej i Warszawy, po przegranej walce w "Bitwie nad Bzurą".

Położenie geograficzne i warunki przyrodnicze

Gmina Iłów położona jest w odległości 40 km od Płocka, ok. 80 km od Warszawy i Łodzi. Administracyjnie należy do powiatu Sochaczew w województwie Mazowieckim. Jest to gmina typowo rolnicza. Teren gminy obejmuje 56 wsi zlokalizowanych na powierzchni 128,5 km². Podzielony jest na 40 sołectw zamieszkałych przez 6.359 mieszkańców (2010 r.). Gmina Iłów leży na obszarze Niziny Środkowo-Mazowieckiej. Część południowa należy do Równiny Kutnowskiej i jest elementem Wyżyny Gąbińskiej. Część wschodnia od Iłowa do Bzury nosi nazwę doliny Arciechowskiej. Z kolei część północna gminy wchodzi w skład Kotliny Warszawskiej i jest to Dolina Iłowsko-Dobrzykowska rozciągająca się na 1/4 powierzchni gminy. Północną granicę stanowi rzeka Wisła. Ukształtowanie terenu ściśle wiąże się z rzeką. Dno doliny leży na wysokości 61,1 m n.p.m. a najwyższe wzniesienie ma 105 m n.p.m. i znajduje się na terenie wsi Sadowo. Dla porównania na terenie nizin środkowopolskich przeważają wysokości 50-150 m n.p.m.

Na obszarze gminy występują też ukształtowane przez wodę 4 stopnie terasowe. Tereny zlokalizowane wzdłuż brzegu to tereny zalewowe, a oddzielone od koryta wałem przeciwpowodziowym. Charakterystycznym elementem krajobrazu w korycie rzeki są piaszczyste łachy wyniesione ponad powierzchnię wody. Wielkość ich i wyniesienie zmienia się wraz z poziomem wody. Ich wysokość względna dochodzi do 2 m przy średnim stanie wody. Wzdłuż koryta możemy zaobserwować pola piasków, wydmy wyniesione w postaci wałów i zagłębienia deflacyjne podmokłe i zabagnione. Na odcinku Wisły przylegającym do gminy utworzone są faunistyczne rezerваты przyrody: Kępa Rakowiecka o powierzchni 120 ha, Kępa Antonińska o pow. 475 ha, i Wyspy Zakrzewskie o pow. 310 ha.

Wielka różnorodność gatunkowa ptaków zamieszkujących międzywale odcinka Wisły wynika ze znacznego zróżnicowania środowisk doliny największej polskiej rzeki, jeszcze nie uregulowanej, w dużej mierze nie zmienionej ludzką działalnością. Wyspy w różnym stadium rozwoju i udziale roślinności: od piaszczystych ławic, często zmieniających swoje położenie w nurcie rzeki, aż do stałych wieloletnich wysp porośniętych wysoką wikliną, a niekiedy nawet starymi drzewami są miejscem gnieźdzenia się blisko 200 gatunków ptaków. Obok pospolitych gatunków spotkać można tu ginące gatunki roślin i zwierząt zamieszczone

w Polskich Czerwonych Księgach m.in. bielika, kormorana czarnego, pustuleczkę, sieweczkę obroźną, sokoła wędrownego, bobra europejskiego, wydrę i inne.

Lasy

Lesistość gminy jest niewielka i stanowi ok. 11,4% całego obszaru. Powierzchnia gruntów leśnych to ok. 1 480,4 ha. Większość lasów leży w części północno-wschodniej. Północna część gminy przylegająca do Wisły stanowi obszar chronionego krajobrazu i jest otuliną Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego z drugiej zaś strony jest przedpołem Puszczy Kampinoskiej. Do zwartych dużych kompleksów leśnych należy zaliczyć uroczysko Rzepki, gdzie w wydzielonym rezerwacie występuje m.in. siedlisko bociana czarnego, oraz uroczysko Gilówka i Załusków. Tu występują najstarsze drzewostany. Na terenie uroczyska Rzepki można spotkać drzewa w wieku 80-100 lat, a na terenie uroczyska Gilówka w wieku 40-100 lat. Są to lasy państwowe i należą do nadleśnictwa Łąck. Lasy prywatne występują w mniejszych kompleksach i są znacznie rozproszone. W części południowo-zachodniej występują głównie bory mieszane świeże, lasy mieszane świeże i lasy świeże. Najczęściej spotkać tam można dęby, graby, buki, brzozy, osiki i jawory. Bujnie rośnie podszyt i runo leśne. Z kolei w części północno-wschodniej występuje bór świeży, gdzie rośnie sosna i brzoza oraz olsy. Olsy występują głównie na glebach podmokłych i bagiennych. Porastają je przede wszystkim olchy. Spotyka się tam też jesiony i brzozy. Na obszarach piasków wydmyowych występują bory suche ubogie w roślinność. Na terenach zalewowych Wisły występują lasy łąkowe.

Warunki hydrograficzne

Rozwój fauny i flory jest w dużym stopniu zależny od warunków wodnych. Teren gminy charakteryzuje się zmiennymi warunkami wodnymi. Nadmiarem wód w części północnej i niedoborem w południowej. Główny ciek gminy to rzeka Wisła, której koryto ma szerokość od 0,5 do 1,5 km. Poziom wody zmienia się w zależności od pory roku, ilości opadów i stanów wody w Wiśle Górnej i waha się od 2,8 do 6 m. Następną największą rzeką przepływającą przez teren gminy jest Jeżówka. Jest to mały ciek, na całym odcinku (zachodnia i środkowa część gminy) ma postać rowu. Oprócz wód płynących występują tu też naturalne wody stojące – starorzecza i będące wynikiem działalności człowieka glinianki, zbiorniki poeksploatacyjne oraz stawy (w parku w Giżycach, Załuskowie, Ostrowcach i Brzozowie Starym). Na całym obszarze gminy jest duża sieć rowów melioracyjnych. Północna część gminy może być zagrożona powodzią. San pogotowia jest ogłaszany, gdy stan wody Wisły w Wyszogrodzie osiąga poziom 5,00 m, a w Kępie Polskiej 4,20 m i ma tendencję wzrostową. Alarm przeciwpowodziowy jest ogłaszany, gdy stan wody w Wiśle osiągnie 5,50 m, a w Kępie Polskiej 4,50 m i ma tendencję wzrostową.

Warunki bioklimatyczne

Podobnie jak całe Mazowsze, teren ten wyróżnia się niskimi opadami, jednymi z najniższych na terenie Polski – 478 mm w skali rocznej, (dla porównania średnie opady na Mazowszu wahają się od 500 mm na zachodzie do 600 mm na wschodzie). Średnie temperatury wynoszą w styczniu -4°C i lipcu 18-19 °C. Na terenach niskich oraz w dolinie Wisły istnieje tendencja do zalegania chłodnych mas powietrza. Na wyższych terenach, gdzie poziom wód gruntowych zalega głębiej niż 2 m średnie temperatury są wyższe. Średnia

wilgotność wynosi 79%. Wisła stanowi naturalny korytarz wentylacyjny, dlatego gmina należy do terenów dobrze przewietrzanych, chociaż występuje tu mało wiatrów silnych i bardzo silnych.

Budowa geologiczna

Rozróżniamy tu różne formy powstałe w czwartorzędzie: od strony południowej i południowo-zachodniej – gliny zwałowe, od strony północnej i północno-wschodniej ropy i mułki zastoiskowe, żwiry i piaski rzeczne. W pradolinie Wisły występują ropy i piaski, a także osady organiczne takie, jak torfy i mułki rzeczne. W gminie nie stwierdzono obecności cennych surowców mineralnych. Występują tu głównie surowce ilaste i okruchowe. Stopień rozpoznania surowców jest niewielki. Udokumentowano jedno złożo surowca ilastego w rejonie Krzyżyk Iłowski. W złożu tym występują ropy warstwowe barwy szarej i szaro-brązowej. Udokumentowane zasoby w złożu wynoszą 6.140 tys. m³. Z surowców okruchowych najczęściej eksploatowane są piaski akumulacji rzecznej oraz piaski wydymowe.

Gleby

Na terenie gminy można wyodrębnić dwa rejony zróżnicowane pod względem gleb. Jeden gdzie dominują gleby żytnio-ziemniaczane lub rzadziej zbożowo-pastewne oraz żytnio-lubinowe utworzone najczęściej z piasków. Są to gleby głównie klasy V, VI i VIz. Tereny te występują na północny zachód od linii przebiegającej od wsi Wołyńskie, dalej przez Iłów, równoległe do drogi Iłów - Łaziska w odległości od 0,5 do 1,5 km od niej. Gleby klasy III i IV występują jedynie na północy, nad samą Wisłą, w okolicach Kępy Karolińskiej, Suchodołu, na terenie Woli Ładowskiej, Arciechówka i Bieniewa. Duży procent powierzchni zajmują tutaj użytki zielone i lasy. Użytki zielone występują głównie w dolinach i zagłębieniach terenu, na madach, glebach mułowotorfowych, torfowych, murszowych i czerwonych. Są to użytki słabej i bardzo słabej jakości. Użytki zielone klasy IV występują na znacznie mniejszej powierzchni. W części położonej na południowy zachód od omawianej linii występują gleby brunatne i bielcowe pszenne dobre i pszenno-żytnie w klasie IIIa - IIIb, rzadziej czarne ziemie. Są to gleby z glin lekkich, średnich lub ciężkich, często spiaszczonych od powierzchni. Obok nich znaczący teren zajmują gleby brunatne i bielcowe, rzadziej występują czarne ziemie żytnio-ziemniaczane dobre o klasach bonitacyjnych IVa - IVb o nieco lżejszym składzie mechanicznym. Są to gleby utworzone najczęściej z piasków gliniastych, lekkich, czasami pylastych, zalegających na glinach lekkich lub średnich, ropy albo piaskach słabo gliniastych, rzadziej na piaskach luźnych.

Miejscami występują niewielkie obszary gleb brunatnych żytnio-ziemniaczanych słabych, utworzonych z piasków słabo gliniastych, średnio i głęboko zalegających na glinie lekkiej oraz czarnych ziem zbożowo-pastewnych słabych utworzonych z płytkich piasków gliniastych lekkich zalegających na piasku słabo gliniastym. Są to gleby zaliczane do klasy IVb. Na małej powierzchni występują także gleby zbożowo-pastewne mocne utworzone najczęściej z glin lub glin płytko zalegających na ropy, charakteryzujące się wysoką zawartością składników pokarmowych i potencjalnie wysoką żyznością lecz okresowo wadliwymi stosunkami wodnymi. Najlepsze gleby omawianego obszaru to czarne ziemie pszenne bardzo dobre klasy II. Są utworzone z glin ciężkich lub średnich czasami zalegających na ropy. Mają bardzo korzystne warunki wodne i powietrzne, wyróżniają się wysoką żyznością i są łatwe w uprawie.

Tabela 1. Udział poszczególnych klas gruntów ornych i użytków zielonych według klas bonitacyjnych, [dane UG Iłów stan na ?????].

Lp.	Grunty orne			Użytki zielone		
	Klasa bonitacji	Ha	%	Klasa bonitacji	ha	%
1.	II	12,4	0,4	III	72,55	7,6
2.	III a	438,30	4,9	IV	255,79	26,7
3.	III b	1298,49	14,7	V	434,08	45,4
4.	IV a	3123,99	35,3	VI	194,63	20,3
5.	IV b	912,59	10,3			
6.	V	1801,99	20,4			
7.	VI	1243,66	14,0			
8.						
9.						
Razem:		8831,43	100,0	Razem:	957,05	100,0

Podsumowując należy stwierdzić, że tereny gminy Iłów mają korzystne warunki glebowe. Obszary łąk i pastwisk (głównie w części północnej) nadają się do prowadzenia hodowli bydła, a tereny południowe pod uprawę, szczególnie owoców i warzyw.

Ludność gminy

Gmina Iłów według stanu na 31 XII 2010 roku, liczyła ogółem 6.359 osób, w tym 3.198 kobiet. Na 100 mężczyzn w gminie przypadało 101,1 kobiet. Udział ludności gminy w ogólnej liczbie ludności województwa mazowieckiego wynosił 0,12% (7,58% w ogólnej liczbie ludności powiatu sochaczewskiego). Ludność gminy zamieszkuje na terenie 40 sołectw. Są to następujące sołectwa:

1. Arciechów – Bieniew.
2. Arciechówek – Obory.
3. Aleksandrów – Wszeliwy.
4. Budy Iłowskie – Rokocina.
5. Białocin.
6. Brzozów A.
7. Brzozów Nowy.
8. Brzozów Stary.
9. Brzozówek.
10. Brzozowiec.
11. Emilianów.
12. Gilówka Dolna i Górna.
13. Giżyce.
14. Giżyczki.
15. Henryków.
16. Iłów.
17. Kaptury – Karłowo.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020

18. Krzyżyk Iłowski.
19. Lasotka.
20. Lubatka – Szarglew.
21. Łaziska – Leśniaki – Rzepki.
22. Miękiny – Uderz.
23. Miękinki – Olszowiec.
24. Narty.
25. Olunin.
26. Pieczyska Iłowskie.
27. Pieczyska Łowickie.
28. Przejma.
29. Piotrów.
30. Paulinka.
31. Piskorzec.
32. Suchdół – Władysławów – Kępa Karolińska.
33. Stegna.
34. Sewerynów.
35. Sadowo.
36. Wołyńskie.
37. Wola Ładowska – Łady.
38. Wieniec.
39. Załusków.
40. Zalesie – Dobki.

Szczegóły dotyczące liczby ludności gminy w poszczególnych latach przedstawia tabela 2. Z zamieszczonych w niej danych wynika, że w latach 2007-2010 liczba ludności utrzymywała się na w miarę stałym poziomie. Przykładowo w 1996 r. liczba ludności w Gminie Iłów wynosiła: 6 721 osób, co w porównaniu z 2010 r. daje aż o 362 osoby więcej. Widać zatem znaczny spadek liczby ludności gminy w końcówce lat 90 tych i początku XXI wieku.

Tabela 2. Ludność gminy Iłów wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2007-2010 (stan na 31.12)

Lata	2007	2008	2009	2010
Liczba ludności ogółem	6 337	6 324	6363	6359
W tym: mężczyzn	3 153	3 134	3156	3161
Kobiet	3 184	3 190	3207	3198

Źródło: dane GUS.

Gęstość zaludnienia na obszarze gminy w 2010 r. wynosiła 49 osób/1km². Dla porównania gęstość zaludnienia w województwie mazowieckim wynosi 147 osób/1km² (w Polsce 122).

W 2010 r. przyrost naturalny mierzony w liczbach bezwzględnych był dodatni i wynosił 15 osób (80 urodzeń, 65 zgonów). Ponadto zawarto 46 małżeństw.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020

Ruch naturalny ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2010 roku kształtował się następująco: małżeństw zawarto 7,3; urodzeń żywych było 12,7; zgonów 10,3; wskaźnik przyrostu naturalnego w 2010 r. wynosił 2,4/1000 ludności.

W województwie mazowieckim, wskaźniki te wynoszą odpowiednio: urodzenia żywe 11,6, zgony 10,20, przyrost naturalny – 1,4/ 1000 ludności.

Szczegóły dotyczące liczby ludności w rozbiciu na grupy wiekowe przedstawia tabela 3. Z danych zawartych w tabeli wynika, że ludność w wieku do 14 lat stanowi 17,3%. Mężczyźni w wieku powyżej 65 lat stanowią 5,92%, natomiast kobiety w wieku powyżej 60 lat 11,71%. W strukturze ludności gminy Iłów najniższy odsetek stanowi grupa ludności w wieku 85 lat i więcej (1,96%).

Tabela 3. Ludność gminy w rozbiciu na płeć i grupy wiekowe [stan w dniu 31.12.2010 r.]

Lp.	Liczba ludności według kategorii wiekowych	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1.	Liczba mieszkańców ogółem	6359	3198	3161
2.	w tym w wieku 0 – 4 lat	352	181	171
3.	5 – 9 lat	323	154	169
4.	10 – 14 lat	426	215	211
5.	15 – 19 lat	487	264	223
6.	20 – 24 lat	502	229	273
7.	25 – 29 lat	541	253	288
8.	30 – 34 lat	432	193	239
9.	35 – 39 lat	395	200	195
10.	40 – 44 lat	387	181	206
11.	45 – 49 lat	363	184	179
12.	50 – 54 lat	463	211	252
13.	55 – 59 lat	402	188	214
14.	60 – 64 lat	358	194	164
15.	65 – 69 lat	223	109	114
16.	70 – 74 lat	188	104	84
17.	75 – 79 lat	212	135	77
18.	80 – 84 lat	180	114	66
19.	85 i więcej	125	89	36

Źródło: dane GUS.

Gmina Iłów obejmuje powierzchnię 121,69 km², co stanowi 16,64% obszaru powiatu i 0,34% obszaru województwa. Największą powierzchnię zajmuje Suchodół–Władysławów – Kępa Karolińska (9,04 km²), potem Arciechów–Bieniew (7,01 km²), a ostatnie Piskorzec (0,95 km²). Średnia gęstość zaludnienia mieszkańców na 1 km² wynosi 49. Największą gęstością zaludnienia charakteryzują się wsie: Iłów – 286 osoby na km², Giżyce (161), Brzozów Stary (134). Najniższy zaś wskaźnik przypada na: Pieczyska Iłowskie (12), Arciechów– Obory (19), Arciechów – Bieniew – 9, Lubatka –Szarglew - 27. Liczbę ludności w poszczególnych miejscowościach przedstawia tabela 4.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020

Tabela 4. Liczba mieszkańców i ich rozmieszczenie [dane GUS na 31.12.2009 r.]

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców	Ludność na km ²
1.	Aleksandrów – Wszeliwy	2,26	165	73,00
2.	Arciechów -Bieniew	7,01	66	9,41
3.	Arciechówek – Obory	3,62	67	18,51
4.	Białocin	2,32	110	47,41
5.	Brzozowiec	2,09	124	59,33
6.	Brzozów A	2,41	119	48,37
7.	Brzozów Nowy	2,63	188	71,48
8.	Brzozów Stary	4,30	578	134,41
9.	Brzozówek	3,38	202	59,76
10.	Budy Iłowskie – Rokocina	4,14	115	27,7
11.	Emilianów	2,27	121	53,30
12.	Gilówka Dolna i Górna	3,61	111	30,74
13.	Giżyce	2,23	359	160,98
14.	Giżyczki	3,00	171	57,00
15.	Henryków	3,02	107	35,43
16.	Iłów	2,64	756	286,36
17.	Kaptury – Karłowo	3,04	236	77,63
18.	Krzyżyk Iłowski	1,29	103	79,84
19.	Lasotka	2,30	115	50,0
20.	Lubotka – Szarglew	1,95	53	27,18
21.	Łaziska – Leśniaki – Rzepki	5,29	95	17,96
22.	Miękiny – Uderz	1,88	75	39,89
23.	Miękinki – Olszowiec	1,70	91	53,53
24.	Narty	1,32	91	68,94
25.	Olunin	1,87	98	52,40
26.	Paulinka	3,07	152	49,51
27.	Pieczyska Iłowskie	3,52	41	11,65
28.	Pieczyska Łowickie	2,34	68	29,06
29.	Piotrów	1,89	119	62,96
30.	Piskorzec	0,95	103	108,42
31.	Przejma	1,95	85	43,59
32.	Sadowo	4,41	178	40,36
33.	Sewerynow	2,91	138	47,42
34.	Stegna	2,29	121	52,84
35.	Suchodół – Władysławów – Kępa Karolińska	9,04	275	30,42
36.	Wieniec	2,13	120	56,34
37.	Wola Ładowska – Łady	5,11	137	26,81
38.	Wołyńskie	1,59	95	59,75
39.	Zalesie – Dobki	3,96	135	34,09
40.	Załużków	4,59	240	52,28

Źródło: dane GUS.

Największa liczba osób zamieszkuje w następujących miejscowościach: Iłowie – 756 mieszkańców, co stanowi 11,8 % ogółu ludności gminy; Brzozowie Starym – 578 (9,08%), Giżycach – 359 (5,64%), Suchodole-Władysławowie-Kępie Karolińskiej – 275 (4,32%), Załusków – 240 (3,77%), Kapturach-Karłowie – 236 (3,7%),

Najmniejsza liczba osób zamieszkuje w następujących miejscowościach: Pieczyskach Iłowskich – 41 (0,64%), Lubatce-Szarglewie – 53 (0,83%), Arciechów – Bieniew – 66 (1,03%), Arciechówku-Oborach – 67 (1,05%).

Ruch naturalny ludności

W latach 2007-2008 wystąpił ujemny przyrost naturalny. Liczba zgonów w 2007 r. była wyższa o 21 osób niż liczba urodzeń. Tendencja ta odwróciła się od 2009 roku kiedy to liczba urodzeń była wyższa niż liczba zgonów o 18 osób. W 2010 roku relacja ta wynosiła 15 osób.

Tabela 5. Ruch naturalny ludności w latach 2006-2009 w gminie Iłów [dane GUS]

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010
Małżeństwa	42	38	47	46
Urodzenia	59	75	80	80
Zgodny	80	90	62	65
Przyrost naturalny	-21	-15	18	15

Źródło: dane GUS.

Struktura wiekowa i źródła utrzymania ludności

Ludność gminy w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym w roku 2010 stanowiła 82,36% ogółu mieszkańców gminy (w tym: w wieku produkcyjnym było 60,58%, przedprodukcyjnym 21,78%), natomiast w wieku poprodukcyjnym 17,64%. Wielkości te są bardzo istotne z punktu widzenia możliwości tworzenia miejscowych rynków pracy.

Liczba ludności gminy w wieku poprodukcyjnym w stosunku do 100 osób w wieku produkcyjnym w 2010 r. wynosiła 29,10 i jest wyższy od wskaźnika dla województwa mazowieckiego (stosunek ten wynosił 28,0 do 100). Szczegóły dotyczące struktury ludności przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Ludność gminy Iłów według ekonomicznych grup wieku [GUS, 2010]

Wyszczególnienie	Gmina Iłów		woj. mazowieckie	
	Ludność	%	Ludność	%
Ogółem	6 359	100,00%	5 242 911	100,00%
w tym w wieku: przedprodukcyjnym	1 385	21,78%	973 794	18,57%
produkcyjnym	3 852	60,58%	3 334 386	63,60%
poprodukcyjnym	1 122	17,64%	934 731	17,83%

Źródło: dane GUS.

Tabela 7. Wskaźnik obciążenia demograficznego [GUS, 2010]

Wyszczególnienie	Gmina Iłów	woj. mazowieckie
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	65,1	57,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	81,0	96,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	29,1	28,0

Źródło: dane GUS.

Ludność gminy Iłów stanowi 7,58% ludności powiatu Sochaczew. Przeszło połowa, 60,58% z nich jest w wieku produkcyjnym.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r. na terenie gminy Iłów funkcjonowały 1294 gospodarstwa rolne, w tym 1293 gospodarstw indywidualnych (1112 gospodarstw indywidualnych powyżej 1 ha użytków rolnych). Największy odsetek (21,64%) stanowią gospodarstwa od 2 do mniej niż 5 ha.

Tabela 8. Gospodarstwa wg rodzaju i grup obszarowych użytków rolnych.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
Ogółem	1294	100 %
Do 1 ha włącznie	181	13,99 %
Powyżej 1 do mniej niż 2 ha	120	9,27 %
Od 2 do mniej niż 5 ha	280	21,64 %
Od 5 do mniej niż 7 ha	193	14,91 %
Od 7 do mniej niż 10 ha	229	17,70 %
Od 10 do mniej niż 15 ha	168	12,98 %
Od 15 do mniej niż 20 ha	64	4,95 %
Od 20 do mniej niż 50 ha	58	4,48 %
100 ha i więcej	0	0

Źródło: dane GUS.

258 gospodarstw utrzymuje się wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym, co stanowi 19,9% ogółu gospodarstw. Poziom dochodów gospodarstw rolniczych i standard życia ludności wiejskiej jest średni. Spis rolny z 1996 r. uwidacznia, że z ogólnej liczby 1297 gospodarstw indywidualnych aż 815 (62,8%) prowadzi działalność rolniczą głównie na rynek. Spośród produkujących na rynek 38,1% gospodarstw uzyskuje przeszło 90% dochodu z działalności rolniczej, a w 18% z nich dochody z działalności rolniczej stanowią 67-90% udziału w dochodach ogółem gospodarstwa domowego. Łącznie 67,2% gospodarstw uzyskuje przeszło 50% dochodu z działalności rolniczej. W 968 gospodarstwach działalność rolnicza

stanowi główne źródło utrzymania dla jednej lub więcej osób. Według typów gospodarstw 758 to gospodarstwa rolnicze, 21 rolniczo-pracownicze, 183 pracowniczego i pracowniczoro-rolnicze, a aż 183 gospodarstwa prowadzą emeryci i renciści, co stanowi 14% ogółu gospodarstw. Z przeprowadzonych sondaży wynika (Spis Rolny, 1996), że 252 (19,4%) rolników określiło swoje gospodarstwa jako rozwojowe 261 (20%) osób nie widziało dalszych perspektyw z pracy w gospodarstwie. Wynika z tego, że co piąty użytkownik gospodarstwa powinien być zainteresowany działalnością pozarolniczą. Jest to istotna informacja przy planowaniu kierunków rozwoju gminy. Szczegóły zawiera tabela 7. Natomiast w tabeli 8 przedstawiono dane dotyczące źródeł utrzymania w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego.

Poziom wykształcenia ludności

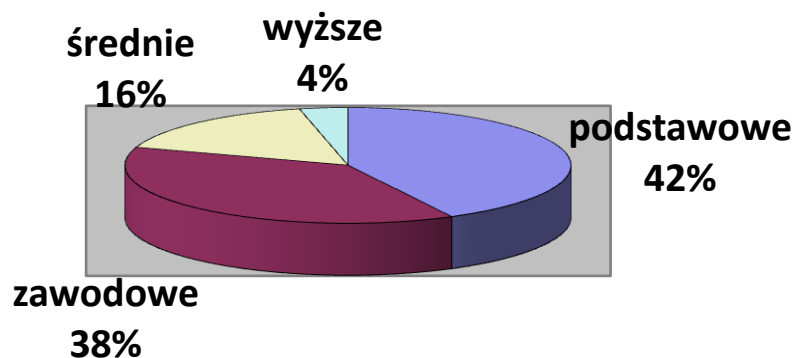
Najliczniejszą grupę w gminie Iłów stanowi ludność z wykształceniem podstawowym i zasadniczym, jest to aż 80% mieszkańców gminy. Wykształcenie wyższe posiada zaledwie 3,49% mieszkańców.

Tabela 9. Mieszkańcy wg wykształcenia [NSP 2002, dane GUS]

Poziom wykształcenia	Ogółem liczba ludności	Kobiety	mężczyźni
Podstawowe ukończone, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	2532	1325	1207
Zasadnicze zawodowe, średnie zawodowe	2256	969	1287
Średnie zawodowe, średnie ogólnokształcące, policealne	986	580	406
Wyższe	209	139	70

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, dane GUS.

Rysunek 1. Struktura wykształcenia ludności gminy [dane z 2002 r.]

Aktywność ekonomiczna ludności

Tabela 10 przedstawia liczbę osób bezrobotnych w gminie Iłów i powiecie Sochaczewskim, zgodnie z danymi za 2010 rok, z podziałem na kobiety i mężczyzn.

Tabela 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Iłów i powiecie Sochaczewskim (2010)

Wyszczególnienie	Gmina Iłów			Powiat Sochaczew		
	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem
Bezrobotni	107	148	255	1747	1925	3672

Źródło: Urząd Gminy Iłów

W 1998 roku w gospodarce narodowej poza rolnictwem pracowało 437 osób. Liczba ta w stosunku do ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym (3 615) stanowi 12%.

Wskaźnik rzeczywistego obciążenia grupy ludności w wieku produkcyjnym w gminie wynosi 54% i jest niższy w porównaniu z danymi dla powiatu (58,8%) i dla województwa (59,6%).

Bezrobocie

Liczba bezrobotnych jest zmienna i waha się w ciągu roku. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Sochaczewie wg stanu na dzień 31.07.2011 r. wynosiła - 3672 osoby, w tym 1925 kobiet. W porównaniu do miesiąca poprzedniego liczba bezrobotnych wzrosła o 5 osób. W lipcu do rejestracji przystąpiło 412 osób wśród których:

- 138 osób posiadało prawo do zasiłku, w tym : 96 kobiet,
- 103 osoby po raz pierwszy uzyskały status osoby bezrobotnej, w tym: 57 kobiet,
- 309 osób po raz kolejny (od 1990 r.) powróciło do rejestracji, w tym: 176 kobiet,
- 215 osób zamieszkałych na wsi, w tym: 124 kobiety.

Z ewidencji osób bezrobotnych wyłączono 407 osób z tego:

- 187 osób w związku z podjęciem pracy, w tym: 112 kobiet,
- 177 osób z powodu nie potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy,
- 15 osób w związku z dobrowolną rezygnacją ze statusu bezrobotnego

W omawianym okresie Urząd posiadał w dyspozycji 156 ofert pracy. Stopa bezrobocia na koniec czerwca 2011 roku wynosiła:

- w kraju - 11,8 %,
- w województwie mazowieckim – 9,3 %,
- w powiecie sochaczewskim – 10,6 %.

**Tabela 11. Poziom i dynamika bezrobocia w Powiecie Sochaczew
[stan na dzień 31.01.2011r.]**

Gmina	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych				Wzrost lub spadek	
	ogółem	kobiety	z prawem do zasiłku	zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	w liczbach	w procentach
Miasto Sochaczew	1802	909	313	14	-4	-0,2%
Gm. Brochów	254	129	33	0	-1	-0,4%
Gm. Iłów	255	148	34	0	9	3,5%
Gm. Młodzieszyn	267	142	37	0	9	3,4%
Gm. Nowa Sucha	223	122	37	3	-1	-0,4%
Gm. Rybno	121	74	16	0	-1	-0,8%
Gm. Sochaczew	365	192	70	4	-15	-4,1%
Gm. Teresin	385	209	78	2	9	2,3%
Razem	3672	1925	618	23	5	0,1%

W strukturze bezrobocia największą grupę stanowią absolwenci szkół zawodowych i średnich. Młodzi ludzie w wieku do 35 lat są tu najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych.

Rolnictwo

Gmina Iłów jest gminą o charakterze rolniczym. Istnieją tu dość dobre warunki do prowadzenia produkcji rolnej. Gleby na połowie terenu gminy są dość dobre i dobre. Grunty orne oraz użytki zielone położone są na glebach zaliczanych do II, III i IV klasy bonitacyjnej. Gleby te stanowią 64,9% powierzchni użytków rolnych (35,1% zajmują gleby V i VI klasy bonitacyjnej). Ogólna powierzchnia gruntów w gminie wynosi (1997 r) 12 620 ha, w tym użytki rolne stanowią 75,3% (9 511 ha), lasy 12,2 % (1 547 ha), pozostałe 12,5 % (1 562 ha). Produkcja rolnicza rozwija się tu w wielu kierunkach. Głównymi kierunkami upraw są zboża, rośliny pastewne, owoce (sady i jagodniki), warzywa. Natomiast w produkcji zwierzęcej prowadzony jest głównie chów bydła oraz trzody chlewnej.

Według danych spisu rolnego z 2002 r. produkcją rolniczą zajmuje się w gminie 1 113 gospodarstw o powierzchni powyżej 1,0 ha oraz 181 gospodarstw (nieruchomości

rolne) o powierzchni do 1,0 ha. Najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa od 2 do 5 ha. Jest ich 21,64 % w ogólnej liczbie gospodarstw.

Przeciętny obszar gospodarstwa indywidualnego w 2002 r. wynosił około 7,56 ha. Szczegóły przedstawia tabela 12.

Tabela 12. Gospodarstwa domowe wg struktury dochodów.

Wyszczególnienie	ilość
Z działalności rolniczej	580
Z działalności rolniczej i pracy najemnej	18
Z pracy najemnej	311
Z pracy najemnej i działalności rolniczej	29
Z emerytury i renty	170
Z działalności pozarolniczej	63
Z niezarobkowych źródeł utrzymania	60
Gospodarstwa domowe pozostałe	62

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002, GUS.

Tabela 13. Struktura użytków rolnych gminy.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Odsetek gruntów ogółem
Grunty ogółem	9 786,71	100%
Użytki rolne	8 991,83	91,88%
Grunty orne ogółem	7 031,14	71,84%
Sady	1 016,87	10,39%
Łąki	624,62	6,38%
Pastwiska	319,20	3,26%
Lasy i grunty leśnie	433,38	4,42%
pozostałe	361,50	3,69%

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002, GUS.

Podstawowymi kierunkami w produkcji roślinnej są rośliny zbożowe, rośliny pastewne i ziemniaki, a ponadto na obszarze 380,4 ha uprawiane są także warzywa. Zboża zajmują 74,22% powierzchni zasiewów. Najwięcej uprawia się żyta (21,72% powierzchni) oraz mieszanek zbożowych (26,02%). Ziemniaki stanowią 5,68% ogółu upraw. Szczegóły dotyczące zasiewów oraz upraw zawiera tabela 14.

Tabela 14. Powierzchnia oraz struktura zasiewów w gospodarstwach indywidualnych gminy Iłów.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	%
Powierzchnia zasiewów ogółem	6049,08	100%
W tym:		
zboża ogółem	4 489,39	74,22%
Pszenica	525,41	8,69 %
Żyto	1 313,75	21,72%
Jęczmień	266,26	4,40%
Owies	370,41	6,12%
Pszenżyto	437,55	7,23%
mieszanki zbożowe	1 573,84	26,02%
Inne	2,17	0,04%
Kukurydza	51,49	0,85%
Strączkowe jadalne	10,86	0,18%
Ziemniaki	343,53	5,68%
Buraki cukrowe, rzepak ozimy, okopowe pastewne	73,1	1,21%
Warzywa gruntowe	380,4	6,29%
Truskawki	364,82	6,03%

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002, GUS.

Produkcja zwierzęca

Dane dotyczące stanu pogłowia zwierząt pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2002 roku.

Tabela 15. Stan pogłowia w gminie Iłów.

Wyszczególnienie	Pogłowie	
	Gmina	województwo
Bydło	1 829 szt.	906 426 szt.
w tym krowy:	845 szt.	522 777 szt.
Trzoda chlewna	12 753 szt.	1 975 624 szt.
w tym lochy	1 252 szt.	210 344 szt.
Konie	172 szt.	61 894 szt.
Owce	50 szt.	13 414 szt.
Kury	37 657 szt.	23 283 432 szt.
Kozy	28 szt.	14 562 szt.

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002, GUS.

Wyposażenie gospodarstw w ciągniki, maszyny i urządzenia rolnicze**Tabela 16. Wyposażenie w urządzenia i maszyny.**

Rodzaje maszyn i urządzeń	Liczba maszyn i urządzeń	
	Gmina	województwo
Ciągniki	871 szt.	189 790 szt.
Samochody ciężarowe	268 szt.	29 410 szt.
Kombajny zbożowe	33 szt.	12 984 szt.
Kombajny ziemniaczane	22 szt.	14 001 szt.
Kombajny buraczane	3 szt.	1 712 szt.

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002, GUS.

Działalność doradcza w Gminie

Na terenie gminy działają doradcy z ośrodka doradztwa rolniczego. Do 1998 roku byli to specjaliści z Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Płocku. Obecnie reformie administracyjnej są to doradcy z Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie, Oddział w Bielicach.

Główne kierunki pracy doradczej na terenie gminy to:

- zwiększenie efektywności i obniżenie kosztów produkcji w gospodarstwie rolnym;
- propagowanie nowoczesnych technologii produkcji i upowszechniania postępu biologicznego oraz unowocześniania parku maszyn i urządzeń;
- podwyższanie jakości produktów rolno-spożywczych oraz upowszechnianie standardów sanitarnych i jakościowych obowiązujących w UE;
- propagowanie tworzenia grup producenckich;
- upowszechnianie informacji rynkowej dla rolników i innych mieszkańców wsi, promocja handlu;
- poprawa warunków życia rodziny wiejskiej;
- promowanie i wspieranie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich;

Przyjęto następujące zadania doradcze do realizacji w gminie:

- doradztwo indywidualne i grupowe w zakresie technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej, budownictwa i modernizacji pomieszczeń inwentarskich, przechowalni i chłodni: pobieranie próbek do analizy gleb, wody pitnej, produktów żywnościowych na zawartość azotu; badanie stanu technicznego sprzętu – dożarek, regulacja opryskiwaczy; badanie stanu zdrowotnego wymion; pomoc w zdobywaniu środków produkcji (wapna nawozowego, nasion, nawozów, środków ochrony roślin). Doradztwo prowadzone jest w formie szkoleń, pokazów i demonstracji, kursów i seminariów;
- doradztwo ekonomiczno – prawne w zakresie kredytowania rolnictwa, sporządzania planów przedsięwzięć, opiniowania planów przedsięwzięć, wdrażanie zunifikowanego systemu rachunkowości rolnej;
- doradztwo w zakresie wiejskiego gospodarstwa domowego – aktywizacja kobiet w celu poszukiwania dodatkowych źródeł dochodu, profilaktyka zdrowotna –

- popularyzowanie zdrowego stylu życia, estetyka gospodarstwa, pomoc w organizacji uroczystości gminnych;
- informacja rolnicza – upowszechnianie wiedzy o Unii Europejskiej, funduszach europejskich, kolportaż ulotek, biuletynów informacyjnych.

Kredyty w rolnictwie

Na terenie gminy jest Bank Spółdzielczy. W 1999 r. z kredytów preferencyjnych dla rolnictwa udzielanych przez ten bank skorzystało 450 rolników, w tym:

- z kredytów gotówkowych – obrotowych,
- z preferencyjnych kredytów na zakup nawozów.

Działalność gospodarcza

W gminie na koniec 2010 r. było zarejestrowanych 465 podmiotów gospodarczych z czego: sektor publiczny: 16 podmiotów, sektor prywatny: 449 podmiotów. Najwięcej jest w gminie podmiotów zajmujących się usługami (334 podmioty). Największą część zajmuje się handlem, transportem oraz usługami budowlanymi. W 2010 roku zarejestrowano 38 nowych podmiotów gospodarczych.

Tabela 17. Liczba podmiotów gospodarczych w latach 2007-2010.

	2007	2008	2009	2010
Liczba podmiotów gospodarczych	461	479	444	465

Źródło: dane GUS.

Na terenie gminy działają następujące zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego:

- „OJC” Wisowa w Wisowej - produkcja soków owocowych zagęszczonych,
- „Mazowsze” w Iłowie - przetwórstwo owoców i warzyw,
- „Barbara” S.C. w Natlach - wytwórnia marmolady,
- Masarnia w Zalesiu - wyroby wędliniarskie,
- Młyn w Iłowie - przemiał zbóż.

W gminie działa również grupa producentów produkcji integrowanej jabłek. W ramach pozyskiwania dodatkowych źródeł dochodu utworzono 4 gospodarstwa agroturystyczne. Rolnicy posiadający miejsca noclegowe. Gmina jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego. Gmina jest zainteresowana dalszym rozwojem agroturystyki na swoim terenie. Gmina należy również do Związku Gmin Wiejskich z siedzibą w Poznaniu.

Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Iłów jest jedno przedszkole, do którego w 2010 r. uczęszczały 24 dzieci w wieku od 2 do 5 lat (8 chłopców, 16 dziewcząt). W gminie funkcjonują również 4 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało łącznie 98 dzieci w wieku od 3 do 6 lat (52 chłopców, 46 dziewcząt).

Ponadto istnieje 5 szkół podstawowych, w których w 2010 r. kształciło się 439 uczniów. W szkołach pracuje 62 nauczycieli. W gminie funkcjonują 2 gimnazja w których w 2010 r. uczyło się łącznie 307 dzieci. Przeciętna liczba uczniów przypadających na 1 salę lekcyjną wynosi 16,1. Stan techniczny szkół jest zadowalający.

W gminie Iłów jest jedna szkoła zasadnicza o profilu ogrodniczym, w której uczy się 60 uczniów pod opieką 4 nauczycieli.

Tabela 18. Liczba uczniów w gminie Iłów w latach 2007-2010.

Liczba uczniów	2007	2008	2009	2010
Szkoły podstawowe	512	503	463	439
Gimnazja	324	304	309	307

Źródło: dane GUS

W gminie jest ponadto jedna szkoła podstawowa podległa MEN - Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Załuskowie. Szkoła posiada 6 oddziałów i zatrudnia 7 nauczycieli. W szkole jest internat. (GUS, 1998). W gminie jest jedna szkoła zasadnicza o profilu ogrodniczym. Według danych uzyskanych w szkole w 2000 r. w trzech oddziałach uczy się 51 uczniów pod kierunkiem 8 nauczycieli. Należy zaznaczyć, iż od 2007 roku spada systematycznie liczba uczniów szkół podstawowych. W 2007 r. do szkoły podstawowej uczęszczało 512 dzieci a w 2010 r. 439. Tendencja spadkowa, ma związek z utrzymującym się niżem demograficznym. Dzieci dowożone są do szkół jednym autobusem należącymi do gminy.

Mieszkańcy z wykształceniem podstawowym i zasadniczym stanowią 63% ogółu mieszkańców gminy. Gminę zamieszkuje tylko 10% osób z wykształceniem wyższym. W najbliższych latach proporcje te nie ulegną zmianie. Nadal mała grupa osób decyduje się na kontynuowanie nauki na poziomie średnim i wyższym (w roku szkolnym 1998/99 47,5% uczniów szkół podstawowych kontynuowano naukę w szkołach zawodowych). Absolwenci uczęszczają do szkół w Sochaczewie, Gąbinie, Płocku Wyszogrodzie.

Upowszechnianie kultury

W gminie Iłów funkcjonuje jedna placówka upowszechniania kultury – Gminny Ośrodek Kultury, który organizuje różnego rodzaju imprezy kulturalne i folklorystyczne oraz szereg programów oświatowych. Stałe formy zajęć w Gminnym Ośrodku Kultury w Iłowie to prowadzenie programowe i organizacyjne:

- Zespołu wokalnego „Wiolinki”,
- Kabaretu dziecięcego „Szpileczka”,
- Kabaretu „Spinacz”,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020

- Zespołu śpiewaczego „Senior”,
- Trzyosobowej kapeli ludowej z Iłowa,
- Koła lalkarskiego,
- Koła wędkarskiego,
- SKS "Jutrzenka" zajmującego się organizacją imprez sportowych, wypożyczaniem, sprzętu sportowego,
- Koła Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

Członkowie kół i zespołów biorą udział w imprezach i konkursach ponadgminnych, wojewódzkich i krajowych. Działalnością kulturalną zajmuje się również 7 Ochotniczych Straży Pożarnych, wykorzystując remizy do organizowania różnych zabaw i dyskotek. GOK działa dość aktywnie. Oprócz stałych spotkań dla kół i zespołów organizuje imprezy sportowe, uroczystości okolicznościowe, dożynki, wypoczynek zimowy dla dzieci w okresie ferii zimowych. Sporadycznie współpracuje z Fundacją Kultury Wsi w Warszawie. Gmina rozwija się pod względem kulturalnym, organizowane są festyny ludowe i rekreacyjno-sportowe, dożynki, widowiska, wystawy plastyczne. Od kilku lat Wójt Gminy organizuje plenerowe spotkania ekologiczne pod nazwą „Otwarcie lasu”, podczas których uwaga uczestników zostaje szczególnie zwrócona w stronę środowiska naturalnego, co przyczynia się do ożywienia kontaktów z naturą.

Biblioteki

W gminie Iłów znajduje się jedna biblioteka. Do 1998 roku była także filia w Brzozowie. Obecnie filię biblioteki przyłączono do biblioteki szkolnej przekazując jej wszystkie książki. Księgozbiór według danych z 2010 roku liczył łącznie 11 893 woluminów. W bibliotece tej w ciągu roku było zarejestrowanych 531 czytelników. Znajdują się w niej 4 komputery podłączone do Internetu.

Tabela 19. Wskaźniki dotyczące bibliotek w gminie Iłów w 2010 r..

Ludność na 1 placówkę biblioteczną	6359
Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	1870,3
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	83
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	32,8

Źródło: dane GUS.

Tabela 20. Stan czytelnictwa w Gminie Iłów w latach 2007-2010.

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010
Księgozbiór	10 690	11 397	11 672	11 893
Liczba czytelników	399	423	456	531

Źródło: dane GUS.

Infrastruktura mieszkaniowa

Rozwój budownictwa mieszkaniowego na obszarze gminy Iłów jest realizowany głównie w formie budownictwa jednorodzinnego. Infrastrukturę mieszkaniową na terenie gminy należy ocenić jako dość dobrą. Zasoby mieszkaniowe w gminie wynoszą: 1747 budynków mieszkalnych w tym 1862 mieszkań. Potrzeby mieszkaniowe zaspokajane są głównie przez budownictwo prywatne. W budownictwie indywidualnym przypada 3,41 osoby na 1 mieszkanie (stan w dniu 31.XII. 2010 r.) Stan zasobów mieszkaniowych w gminie powiększa się z roku na rok. W 2010 r. oddano do użytkowania 9 nowych budynków w tym 7 mieszkalnych. Liczba nowych izb wyniosła 39 a łączna powierzchnia użytkowa 841 m².

Tabela 21. Stan mieszkalnictwa w gminie w latach 2007-2009.

Wyszczególnienie	2007	2008	2009
Ogółem liczba mieszkań	1 808	1 817	1 828
Izby mieszkalne	7 273	7 324	7 387
Powierzchnia użytkowa mieszkań	150 059 m ²	151 200 m ²	152 726 m ²
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	83 m ²	83,2 m ²	83,5 m ²
Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę	23,7 m ²	23,9 m ²	24,0 m ²

Źródło: dane GUS.

Infrastruktura techniczna

Drogi

Gminę Iłów cechuje dobre nasycenie siecią drogową. Przez jej teren przebiegają drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Łączna ich długość w gminie wynosi 156 km. Na terenie gminy jest 56,7 km dróg powiatowych i zarządza nimi Powiatowy Zarząd Dróg w Sochaczewie, 22,3 km dróg wojewódzkich, które są pod opieką Mazowieckiego Zarządu Dróg Obwód Gostynin oraz 77 km dróg gminnych, w tym 33 km o nawierzchni utwardzonej, które pozostają w zarządzie Urzędu Gminy.

Większość dróg znajduje się w złym stanie. Nieremontowane, nie są przystosowane do zwiększonego natężenia ruchu pojazdów, jaki nasila się z każdym rokiem. W większości drogi są zbyt wąskie, bez oznakowania oraz z licznymi ubytkami nawierzchni, co stwarza niebezpieczeństwo dla poruszających się pojazdów. Wiele z nich potrzebuje szybkiego remontu, jednak ze względu na brak środków finansowych dokonuje się tylko bieżących napraw. Drogi nie posiadają szerokiego, utwardzonego pobocza, co jest mankamentem na drogach wiejskich utrudniającym poruszanie się pieszych.

Komunikacja

W gminie zarejestrowanych jest około 4 500 pojazdów, w tym samochody ciężarowe powyżej 2t – 234 (w tym 72 samochodów powyżej 10 lat). Liczba aut zarejestrowanych w Gminie Iłów dynamicznie zmienia się.

Energia elektryczna

Źródłem energii elektrycznej dla obszaru gminy Iłów jest rozdzielnia główna zlokalizowana we wsi Szkarada w gminie Sanniki zasilająca liniami napowietrznymi stacje transformatorowe w poszczególnych wsiach.

Zaopatrzenie w wodę

Stan infrastruktury technicznej gminy Iłów nie jest obecnie zadowalający. Gmina posiada sieć wodociągową zaopatrującą w wodę część miejscowości. Stopień zwodociągowania wynosi ok. 76%. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej wynosi 168,7 km oraz 1342 przyłączy do budynków mieszkalnych. Gmina posiada dwa ujęcia wody; w miejscowościach Iłów i Brzozówek. Do wodociągów grupowych podłączonych jest około 77 % gospodarstw domowych. Jest to wyższy wskaźnik od średniej krajowej, który wynosi 38,8%. W pozostałych rejonach gminy mieszkańcy zaopatrują się w wodę z wodociągów zagrodowych i studni kopanych oraz wierconych dostarczających wodę bez uzdatniania zawierającą ponadnormatywne ilości żelaza i manganu.

Kanalizacja

Na terenie gminy funkcjonuje 7,1 km czynnej sieci kanalizacyjnej oraz 155 połączeń do budynków mieszkalnych. Stopień skanalizowania Gminy jest obecnie niezadowalający. W gospodarstwach indywidualnych funkcjonują również przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zaopatrzenie w gaz

W gminie nie ma sieci gazowej i gospodarstwa domowe korzystają z gazu butlowego.

Zagospodarowanie odpadów komunalnych

W chwili obecnej gmina nie posiada własnego składowiska odpadów. Korzysta usług Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych z Tomaszowa Mazowieckiego. Zawierane są umowy indywidualne. Utworzenie składowiska ograniczyłoby liczbę dzikich wysypisk śmieci.

Telefonizacja

Sieć telefoniczna przewodowa jest dość dobrze rozwinięta (wskaźnik liczby abonentów na 1000 mieszkańców wynosi w gminie 163, a w Polsce około 200). Jest to poniżej średniej krajowej. W gminie podłączonych jest do sieci telefonicznej 1089 abonentów (1998 r.) Dla porównania w powiecie Sochaczew było w 1998 r. 17 034 abonentów telefonicznych, a wskaźnik na 1000 mieszkańców wynosił 200 podobnie jak średnia krajowa. Centrala telefoniczna znajduje się w Iłowie i Brzozowie, nadrzędna w Gąbinie.

Opieka medyczna i społeczna

Na terenie gminy dostęp do świadczeń lekarskich podstawowej opieki zdrowotnej zapewniają dwa ośrodki zdrowia, które zabezpieczają potrzeby zdrowotne mieszkańców w zakresie specjalistycznej ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i opieki stacjonarnej.

Są to:

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Iłowie,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Brzozowie.

Znajdują się tutaj także 3 prywatne gabinety stomatologiczne (jeden w Brzozowie i dwa w Iłowie), apteka w Iłowie oraz Punkt Apteczny w Brzozowie. Na terenie gminy nie ma lekarzy specjalistów. Pacjenci wymagający leczenia specjalistycznego kierowani są do najbliższych miejscowości w Sochaczewie i Płocku. W miejscowości Łady znajduje się pensjonat „Złoty wiek”, który spełnia także rolę ośrodka rehabilitacyjnego dla okolicznych mieszkańców. Podstawowa opieka zdrowotna stanowi integralną i jednocześnie podstawową część systemu opieki nad pacjentami. Jej zadaniem są działania na rzecz osób ubezpieczonych w miejscu ich zamieszkania, mające na celu m. in. diagnostykę, promocję zdrowia i leczenie oraz rehabilitację.

Opieka społeczna

W gminnym Ośrodku Opieki Społecznej pracuje 4 pracowników socjalnych, w tym jeden kierownik i jedna opiekunka nad chorym w domu. . GOSP wypełnia ustawowe zobowiązania państwa wobec najbiedniejszej grupy społecznej oraz pełni rolę pośrednika w przekazywaniu środków pieniężnych z budżetu centralnego do świadczeniobiorców.

Tabela 22. Udzielone świadczenia w ramach realizacji zadań zleconych w gminie [dane GOSP].

Formy pomocy	2008		2009		2010	
	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Kwota świadczenia w złotych	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Kwota świadczenia w złotych	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Kwota świadczenia w złotych
Zasiłki stałe	16	63 034	19	56 278	22	76 900
Zasiłki okresowe	32	136	38	25 975	18	8 999
Zasiłki rodzinne z dodatkami	18510	1326 598	17 042	1 274 496	15 820	1 421 247
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	69	69 000	75	75 000	77	77 000
Świadczenia pielęgnacyjne	212	88 634	213	92 660	322	166 435
Zasiłki pielęgnacyjne	1 113	170 289	1 212	185 436	1 321	202 113

Z każdym rokiem rośnie liczba świadczeniobiorców. Najważniejszą pozycję wśród zadań zleconych zajmują zasiłki okresowe. W 1997 r. stanowiły one 60%, w 1998 r. 59% oraz w 1999 r. 49%. Drugą pozycję zajmują renty socjalne.

Promocja Gminy, turystyka

Gmina Iłów jest bardzo aktywna. Zabiega o inwestorów i zainteresowanie potencjalnych turystów, klientów. Stara się rozwijać i promować agroturystykę. Na terenie gminy powstały cztery gospodarstwa agroturystyczne. Opracowano folder na temat gminy. Iłów należy do Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego. Na terenie gminy rozmieszczone są dobrze opracowane tablice informacyjno-promocyjne. Gmina stara się także promować poprzez swój udział w Związku Gmin Wiejskich. Organizowane są imprezy dożynkowe, występy kabaretów i zespołów dla mieszkańców gminy i gości spoza gminy. Najnowsze informacje o gminie ukazują się w lokalnej gazecie "Echo Iłowa". Artykuły z "życia gminy" zamieszczane są także w gazecie powiatowej: "Ziemia Sochaczewska" i "Echo Powiatu".

Gmina posiada dobre warunki do rozwoju turystyki. Od północy graniczy z Wisłą. W pasie nadwiślańskim jest strefą krajobrazu chronionego. Są potencjalne warunki do lokalizacji domków rekreacyjnych na działkach śródlęśnych. Mogą być to doskonałe warunki do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej i wodnej. Brak przemysłu, zakładów emitujących zanieczyszczenia do atmosfery oraz emitujących hałas o poziomie przekraczającym normy są jeszcze jednym atutem do rozwoju turystyki. W gminie istnieją dwa koła łowieckie. Na terenie gminy znajdują się zabytkowe parki podworskie ze stawami wymagającymi rekultywacji w Brzozowie Starym, Giżycach, Załuskowie, Wszeliwach i Ostrowcach. Występują rzadkie gatunki flory i fauny, są pomniki przyrody.

Ochrona środowiska

W dniu 14.06.2005 r. Rada Gminy Iłów uchwaliła Program Ochrony Środowiska gminy Iłów. Obowiązek stworzenia tego programu narzuciła ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. nr 62, poz. 627 z późn. zm.) - w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, Wójt Gminy jest zobowiązany do opracowania gminnego programu ochrony środowiska

Głównym i nadrzędnym celem Programu jest potrzeba poprawy jakości życia ludzi na terenie gminy poprzez określenie jego polityki ekologicznej. Jego realizacja może polegać m. in. na:

- działaniach zmierzających do poprawy stanu środowiska stanowiącego otoczenie człowieka,
- poprawie stanu zdrowia mieszkańców,
- zmianie ich zachowań,
- wzroście świadomości ekologicznej,
- usprawnieniu zarządzaniem środowiskiem,

Powietrze

Mała liczba zakładów, kotłowni i niewielka emisja zanieczyszczeń powodują, że można uznać stan czystości powietrza za zadowalający.

Na skażenie powietrza w gminie mają wpływ:

- kotłownie opalane zanieczyszczonym węglem w gospodarstwach domowych,
- kotłownie z zakładów przetwórczo – usługowych,
- pojazdy samochodowe z niesprawnymi układami spalinowymi, ciągniki rolnicze.

Wymiana pieców węglowych na olejowe w szkołach podstawowych poprawia stan jakości powietrza, mimo, że równocześnie zwiększyło się zanieczyszczenie po otwarciu mostu w Wyszogrodzie z powodu wzmożonego ruchu na drodze.

Wody

Wody powierzchniowe na terenie gminy są zanieczyszczone i nieprzydatne do wykorzystania gospodarczego lub rekreacyjnego. Co prawda ze względów ekonomicznych spadła ilość zanieczyszczeń chemicznych spowodowanych nawożeniem i stosowaniem środków ochrony roślin, ale brak kanalizacji powoduje, że do wód powierzchniowych dostają się ścieki komunalne. W czasie opadów spływają też osady ze spalin samochodowych.

Gleba

Podobnie jak w przypadku wody, także i w uprawie gleby stosuje się teraz mniej nawozów i środków ochrony roślin. Ograniczenie wapnowania spowodowało wzrost zakwaszenia gleb. Doradztwo w zakresie wapnowania prowadzone przez specjalistów z ośrodka doradztwa rolniczego oraz pomoc w zakupie wapna, kredyty preferencyjne na zakup nawozów wapniowych (300 rolników skorzystało w 1999 r. z takiego kredytu) powinny poprawić tę sytuację. Zanieczyszczenie gleby powodowane jest też przez wylewanie ścieków i wyrzucanie śmieci w miejscach przypadkowych.

Hałas

W gminie brak źródeł uciążliwego hałasu. Jedynie wzdłuż dróg wojewódzkich występuje zwiększona emisja hałasu spowodowana dużym ruchem pojazdów na drodze, szczególnie dużych samochodów ciężarowych i ciągników rolniczych. Wpływ na uciążliwy hałas ma:

- zła nawierzchnia dróg,
- duża prędkość poruszających się pojazdów,
- zła jakość samochodów i ciągników rolniczych.

Inwestycje w Gminie

W latach 2007–2010 na terenie gminy realizowanych było kilka ważniejszych zadań inwestycyjnych. Oprócz budżetu gminnego inwestycje były realizowane z funduszy własnych mieszkańców gminy oraz różnych dotacji m.in. funduszy europejskich.

Przeprowadzono następujące większe inwestycje:

- Budowa kompleksu boisk sportowych – „Moje boisko Orlik 2012”
- Rewitalizacja Rynku Staromiejskiego w Iłowie
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Iłowie
- Porządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w Iłowie
- Budowa środowiskowej Hali Sportowej w Iłowie
- Budowa ok. 20 km dróg gminnych

Budżet gminy (2010)

Dochody budżetu gminy Iłów w 2010 r. wyniosły ogółem: 16.627.815,95 zł w tym:

- dochody majątkowe: 671.514,18 zł,
- dochody własne: 4.314.612,14 zł.

Dochód na 1 mieszkańca wyniósł 2.613,20 zł, w tym dochody własne: 678,08 zł.

Tabela 23. Dochody ogółem wg klasyfikacji budżetowej.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem	
	zł	%
Rolnictwo i łowiectwo	281.333,05	1,69%
Leśnictwo	1.794,29	0,01%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	335.543,17	2,02%
Transport i łączność	67.000,00	0,40%
Gospodarka mieszkaniowa	68.777,61	0,41%
Administracja publiczna	97.204,14	0,58%
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	29.596,95	0,17%
Obrona narodowa	436,72	0,002%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	107.433,00	0,65%
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	3.354.141,79	20,18%
Różne rozliczenia	8.734.310,46	52,53%
Oświata i wychowanie	117.476,25	0,69%
Ochrona zdrowia	355,28	0,002%
Pomoc społeczna	2.672.298,27	16,07%
Edukacyjna opieka wychowawcza	65.802,96	0,40%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	52.009,99	0,31%
Kultura fizyczna i sport	642.302,02	3,86%

Źródło: dane GUS.

Tabela 24. Wydatki ogółem wg działów klasyfikacji budżetowej.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem	
	zł	%
Rolnictwo i łowiectwo	1.281.414,88	7,19%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	295.454,16	1,66%
Transport i łączność	733.040,84	4,11%
Gospodarka mieszkaniowa	30.014,21	0,17%
Działalność usługowa	26.736,27	0,15%
Administracja publiczna	2.612.376,27	14,66%
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	29.596,95	0,17%
Obrona narodowa	436,72	0,002%

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020

Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	241.304,10	1,36%
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	72.031,26	0,40%
Obsługa długu publicznego	79.387,18	0,45%
Oświata i wychowanie	6.744.546,92	37,87%
Ochrona zdrowia	48.806,11	0,27%
Pomoc społeczna	2.959.899,73	16,62%
Edukacyjna opieka wychowawcza	232.444,04	1,31%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	827.713,23	4,65%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	268.000,00	1,50%
Kultura fizyczna i sport	1.326.532,22	7,45%

Źródło: dane GUS.

Obszary Natura 2000

Nadrzędnym celem utworzenia sieci obszarów chronionych Natura 2000 jest zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska przyrodniczego państw Unii Europejskiej. W ramach realizacji ww. celu państwa członkowskie Unii Europejskiej zobowiązane są przede wszystkim do:

- stworzenia obszarów ochrony;
- utrzymania siedlisk i gospodarowania zgodnie z potrzebami ekologicznymi naturalnych siedlisk w ramach stref ochronnych i poza nimi;
- przywracania i odtwarzania zniszczonych siedlisk;
- zagwarantowania spójności całej sieci (poprzez ochronę korytarzy ekologicznych łączących te obszary) oraz integralności poszczególnych obszarów.

Podstawa prawna tworzenia obszarów Natura 2000 oraz określenie zasad i trybu powoływania obszarów zawarte są w:

1. Dyrektywie Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – tzw. Dyrektywie Ptasiej;
2. Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – tzw. Dyrektywie Siedliskowej.

Na podstawie ww. dyrektyw wyznaczane są dwa rodzaje obszarów Natura 2000:

1. tzw. „obszary ptasie”, których identyfikator zaczyna się od liter „PLB”;
  2. tzw. „obszary siedliskowe”, których identyfikator zaczyna się od liter „PLH”.
- Od powyższej reguły dotyczącej symboliki obszarów istnieje jeden wyjątek – w sytuacji, kiedy dany teren objęty jest ochroną zarówno na podstawie Dyrektywy Ptasiej, jak i Siedliskowej, zaś granice tych obszarów dokładnie się pokrywają, to identyfikator takiego obszaru zaczyna się od liter „PLC”.

Od momentu wejścia Polski do struktur Unii Europejskiej, tj. od 1 maja 2004 roku, trwa i jest na ukończeniu, również w województwie mazowieckim, proces wyznaczania obszarów Natura 2000. W chwili obecnej (stan na 4 maja 2011 roku) na terenie województwa mazowieckiego wyznaczonych jest łącznie 76 obszarów, z czego 16 zostało wyznaczonych na podstawie Dyrektywy Ptasiej (7 obszarów położonych jest w całości na terenie województwa mazowieckiego, pozostałe położone są na terenie co najmniej dwóch województw), zaś 60 na podstawie Dyrektywy Siedliskowej (46 obszarów położonych jest w całości na terenie województwa mazowieckiego, pozostałe położone są na terenie co najmniej dwóch województw). Najmniejszy obszar - Aleja Pachnicowa - zajmuje powierzchnię niewiele powyżej 1ha, największy zaś, znajdujący się w całości na terenie województwa Mazowieckiego - Puszcza Biała - zajmuje powierzchnię prawie 84 tys. ha. Łącznie obszary Natura 2000 zajmują około 13% powierzchni województwa mazowieckiego. Wszystkie „obszary siedliskowe” mają aktualnie status Obszaru Mającego Znaczenie dla Wspólnoty.

Do największych „naturowych” osobliwości województwa mazowieckiego zaliczyć można m.in.:

1. Pakosław PLH140015, ze względu na fakt, że obszar obejmuje największe w Polsce i świetnie rozwijające się stanowisko jęczyczki syberyjskiej *Ligularia sibirica* (1100 osobników kwitnących, około 3000 siewek i osobników nie kwitnących);
2. Dzwonecznik w Kisielanach PLH140026, ze względu na fakt, że obszar obejmuje największą populację w Polsce dzwonecznika wonnego *Adenophora liliifolia*, liczącą ponad 1000 osobników, co stanowi ponad 83% populacji krajowej.

O wyjątkowości sieci Natura 2000 jako formy ochrony przyrody może świadczyć m.in.:

- jednolita w skali całej Unii Europejskiej procedura wyznaczania obszarów;
- jednolity w skali regionów biogeograficznych Europy przedmiot ochrony;
- jednolite w skali całej Unii Europejskiej zasady prowadzenia działań ochronnych;
- brak określonego enumeratywnego katalogu zakazów obowiązujących na terenie obszarów Natura 2000;
- brak „sztywno” zdefiniowanego zasięgu otuliny obszaru, jako strefy zabezpieczającej obszar przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka;
- zapewnienie spójności sieci Natura 2000, jako jedyne realne narzędzie ochrony korytarzy ekologicznych, również w ujęciu międzynarodowym.

Na terenie gminy Iłów występują dwa obszary Natura 2000 tj.:

- a) Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Wisły,
- b) Kampinoska Dolina Wisły.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody określiło 964,1 ha powierzchni gminy Iłów w Dolinie Środkowej Wisły

jako Obszar Specjalnej Ochrony (Dyrektywa Ptasia), który ma za zadanie chronić szczególnie cenne i zagrożone gatunki ptaków.

Opis obszaru Doliny Środkowej Wisły:

Długi, zachowujący naturalny charakter rzeki roztokowej, odcinek Wisły pomiędzy Dęblinem a Płockiem, z licznymi wyspami (od łąch piaszczystych po dobrze uformowane wyspy porośnięte roślinnością zielną). Największe z wysp są pokryte zaroślami wierzbowymi i topolowymi. Brzegi rzeki wraz z terasą zalewową zajmują intensywnie eksploatowane zarośla wikliny, łąki i pastwiska, na których wypasane są duże stada bydła. Pozostały tu również fragmenty dawnych lasów łęgowych.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 46. Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych - gniazduje 40-50 gatunków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: brodziec piskliwy, krwawodziób, mewa czarnogłowa, mewa pospolita, ostrygojad (PCK), płaskonos, podgorzałka (PCK), podróżniczek (PCK), rybitwa białoczarna (PCK), rybitwa rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), sieweczka rzeczna (PCK), śmieszka, zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje bocian czarny, czajka i rycyk. W okresie wędrowek w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje bocian czarny (do 245 osobników). W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowkowego (C2 i C3) czapli siwej i krzyżówki; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) zimuje gągoł i bielczek; ptaki wodno-błotne występują zimą w koncentracjach powyżej 20 000 osobników (C4).

Obszar bardzo ważny dla ptaków zimujących i migrujących. Ujemny wpływ na obszar może mieć planowana regulacja koryta rzeki, a w szczególności długoterminowe plany jej kaskadyzacji; zanieczyszczenie wód, niszczenie lasów nadrzecznych; płoszenie ptaków w okresie lęgowym; Zagrożenia lokalne to kłusownictwo rybackie, palenie ognisk i pożary łąk, penetracja (raczej rzadka) przez wędkarzy wysp w okresie lęgowym ptaków, wycinanie przez miejscową ludność drzew (głównie w międzywałę).

Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymywania ich w należytym stanie technicznym. Na obszarze będą prowadzone działania zapewniające swobodny spływ wód oraz lodu. Przy wykonywaniu powyższych zadań zachowana zostanie dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000.

Opis obszaru – Kampinoska Dolina Wisły:

Obszar obejmuje odcinek doliny Wisły pomiędzy Warszawą a Płockiem. Pod względem fizjograficznym położony jest w obrębie Kotliny Warszawskiej (318.73) i częściowo w Kotlinie Płockiej (315.36). Wisła na tym odcinku płynie swoim naturalnym korytem o charakterze roztokowym z licznymi łąkami i namuliskami. Koryto kształtowane jest dynamicznymi procesami erozyjno-akumulacyjnymi, warunkującymi powstawanie naturalnych fitocenozy leśnych i nieleśnych w swoistym układzie przestrzennym. W dolinie zachowały się liczne starorzecza tworzące charakterystyczną ciągłą otoczoną mozaiką zarośli wierzbowych, lasów łęgowych oraz ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk. Północna

krawędź doliny jest wyraźnie zarysowana i osiąga wysokość względną dochodzącą do ok. 35m. Od strony południowej rozciąga się szeroki taras zalewowy.

Obszar obejmuje fragment naturalnej doliny dużej rzeki nizinnej o charakterze roztokowym wraz z charakterystycznym strefowym układem zbiorowisk roślinnych reprezentujących pełne spektrum wilgotnościowe i siedliskowe w obrębie obu tarasów. Jednocześnie obszar jest fragmentem jednego z najważniejszych europejskich korytarzy ekologicznych. Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są lasy łąkowe. Bezpośrednio z korytem Wisły związane są ginące w skali Europy nadrzeczne łągi wierzbowe *Salicetum albo-fragilis* i topolowe *Populetum albae*, których występowanie ograniczone jest do międzywała i starszych wysp.

Największe i najcenniejsze fragmenty tych lasów znajdują się w okolicy Zakroczymia w rezerwacie „Zakole Zakroczymskie” oraz na dużych wyspach w rezerwacie „Ławice Kiełpińskie” położonym w gminie Łomianki i dzielnicy Warszawa - Białoleka. Pomiędzy Młodzieszynkiem a Dobrzykowem na odcinku około 40 km, tereny przyskarpowe wieńczące dolinę Wisły, porastają łągi olszowo-jesionowe *Fraxino-Alnetum*. Prezentują one różne fazy rozwojowe, od dojrzałych i reprezentatywnych płatów po stosunkowo młode fitocenozy z niedojrzałym drzewostanem, stanowiące początkową fazę regeneracyjną. Dopelnieniem krajobrazu leśnego tego obszaru są łągi wiązowo-jesionowe *Ficario ulmentum minoris typicum* oraz grądy subkontynentalne *Tilio carpinetum typicum*. Zajmują one bardzo niewielkie powierzchnie głównie w strefie przejściowej pomiędzy dnem doliny, a jej wysokimi, partiami krawędziowymi charakteryzującymi się mozaiką wąwozów erozyjnych i południową ekspozycją. Z działalnością dużej nieuregulowanej rzeki nizinnej nierozzerwalnie związane są starorzecza, zwane wiśliskami. Największe i najcenniejsze zbiorniki to: Jeziorko Kiełpińskie będące jednocześnie rezerwatem przyrody, Jeziorko Secymińskie oraz starorzecza w okolicy Nowosiadła, Kępy Polskiej i Bód Borowickich. Z innych, typowych dla rzek siedlisk przyrodniczych godne podkreślenia są ziołorośla nadrzeczne oraz muliste zalewane brzegi. Pierwsze reprezentowane są przez ze zbiorowiska ze związku *Convolvutetalia sepium*: *Cuscuto-Calystegietum sepium*, *Urtico-Calystegietum sepium* oraz *Calystegio-Eupatorietum*. Drugie stanowią miejsca występowania dla roślinności namuliskowej ze związku *Bidention tripartiti* reprezentowane przez zbiorowiska - *Polygono brittingeri-Chenopodietum rubri* i *Chenopodietum rubri*.

W obrębie doliny znaczący udział w krajobrazie mają łąki reprezentujące wszystkie wyższe jednostki syntaksonomiczne w obrębie klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Do najcenniejszych należą ekstensywnie użytkowane łąki rajgrasowe *Arrhenatherion elatioris* zróżnicowane pod względem wilgotności i żyzności podłoża na kilka podzespołów, łąki wiech linowo Kostrzewowie *Poa-Festucetum rubrae* (zbiorowisko *Festuca rubra* i *Poa pratensis*) oraz bardzo rzadkie w obrębie tarasu zalewowego zmiennowilgotne łąki trzęślicowe ze związku *Molinietalia*. Luźne piaski akumulacyjne naniesione przez rzekę w obrębie tarasy zalewowej, porastają ciepłolubne murawy napiaskowe z klasy *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis*, reprezentowane m.in. przez murawy z lepnicą tatarską *Corynephoro-Silenetum tataricae* i lepnicą wąskopłatkową *Sileno otitis-Festucetum*.

Różnorodność siedlisk warunkuje znaczne bogactwo gatunkowe zwierząt i roślin, w tym wielu chronionych i zagrożonych wymarciem. Na szczególną uwagę zasługuje ichtiofauna rzeki, która pomimo znacznego jej zanieczyszczenia jest bogata w gatunki. Przetrwiała ona i utrzymuje się w stanie zdolnym do samoistnej regeneracji w przypadku zahamowania dalszego pogarszania się stanu siedlisk, w tym przypadku wód. W obrębie obszaru występuje jedna z najliczniejszych w Polsce populacji bolenia *Aspius aspius*. Z korytem rzeki nierozzerwalnie związane są stabilne i silne liczebnie populacje bobra *Castor*

fiber oraz wydry *Lutra lutra*. Starorzecza z kolei stanowią siedlisko życia dla kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Obszar pełni kluczową rolę dla ptaków zarówno w okresie lęgowym, jak i podczas sezonowych migracji.

Znaczna część gatunków wymienionych jest w I Załączniku Dyrektywy Ptasiej. Podstawowym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego doliny Wisły jest plan udrożnienia szlaku wodnego Wschód-Zachód, który ma być dostępny docelowo dla ciężkiego sprzętu pływającego o ładowności przekraczającej 1000 t. W praktyce oznacza to regulację i pogłębienie koryta oraz zabudowę hydrotechniczną rzeki. Równie brzemienne zwłaszcza dla nadrzecznych lasów lęgowych jest usuwanie z międzywała drzew i krzewów w ramach ochrony przeciwpowodziowej. Niekorzystne, zwłaszcza dla zamieszkującej Wisłę ichtiofauny jest zanieczyszczenie wody i wzrost jej trofii. Bezpośrednio negatywnie oddziałującym czynnikiem jest również niegospodarne korzystanie z zasobów wodnych rzeki na potrzeby komunalne i przemysłowe Warszawy. W przypadku siedlisk przyrodniczych jakimi są łąki oraz ciepłolubne murawy zasadnicze znaczenie mają przekształcenia gospodarcze i ekonomiczne w sektorze rolniczym, powodujące stopniowy zanik tradycyjnej gospodarki łąkowo-pasterskiej. Z jednej strony, zaprzestanie wypasu i wykaszania przyspiesza sukcesję wtórną. Z drugiej, wzrost roli dużych gospodarstw nastawionych na jeden rodzaj produkcji prowadzi do drastycznych przekształceń w środowisku przyrodniczym i powoduje spadek różnorodności biologicznej na wszystkich jej poziomach. Do czynników bezpośrednio zagrażających należy zaliczyć wzrastający niekontrolowany ruch turystyczny i szeroko pojętą, niezorganizowaną i spontaniczną rekreację. Jest to efekt braku odpowiednich regulacji i kontroli administracyjnych w tym zakresie oraz śladowej ilości ścieżek dydaktycznych i turystycznych wraz z odpowiednią infrastrukturą. Ułatwiona dostępność terenu zwiększa natężenie kłusownictwa. Szczególnie eksploatowane są zasoby ryb, zarówno w samej rzece jak i starorzeczach.

Obszar w dużej części położony w obrębie OSO "Dolina Środkowej Wisły" oraz obszarów chronionego krajobrazu - Nadwiślańskiego i Warszawskiego. Ponad połowa powierzchni obszaru objęta jest ochroną rezerwatową jako istniejące rezerваты przyrody: Ławice Kiełpińskie, Zakole Zakroczymskie, Wikliny Wiślane, Wyspy Białobrzeskie, Ławice Troszyńskie, Wyspy Zakrzewskie oraz rezerваты projektowane - Wyspy Smoszewskie i Kępy Śladowskie. Ponadto odcinek położony w sąsiedztwie Kampinoskiego Parku Narodowego wchodzi w skład międzynarodowego rezerwatu biosfery o nazwie "Puszcza Kampinoska".

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody Rzepki (biocenotyczny, leśny):

Jest to rezerwat leśny. Na terenie gminy zajmuje powierzchnię 43,94 ha. Został utworzony w 1987 r. i znajduje się w zarządzie Nadleśnictwa Łąck. Stworzony został celem ochrony unikalnego dla doliny Wisły starodrzewu sosnowego z domieszką dębu, grabu i innych gatunków oraz bogatym runem. Drzewostan tworzą: sosna zwyczajna, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, dąb czerwony, grab pospolity, topola osika, brzoza brodawkowata i inne. Z rzadkich gatunków roślin występujących w rezerwacie wymienić trzeba: porzeczkę czarną, agrest, przytulię Schultesa, gajowiec żółty, gwiazdnicę wielkokwiatową, prosownicę rozpierzchlą, przylaszczkę pospolitą, bluszcz pospolity. Rezerwat „Rzepki” jest miejscem gnieźdzenia się wielu gatunków ptaków, w tym bardzo już rzadkiego bociana czarnego.

Rezerwat przyrody Kępa Rakowska (ornitologiczny)

Położony jest na granicy gmin Iłów i gminy Wyszogród, Został utworzony w 1994 r. Zajmuje powierzchnię całkowitą 120,0 ha. Ok. 90% tego terenu leży na terenie gminy Iłów.

Rezerwat przyrody Kępa Antonińska (ornitologiczny)

Leży na granicy gminy Iłów i gminy Mała Wieś i Wyszogród. Został utworzony w 1994 r. Jego całkowita powierzchnia wynosi 475,0 ha, z czego tylko około 20% znajduje się na terenie gminy Iłów.

Rezerwat przyrody Wyspy Zakrzewskie (ornitologiczny)

Znajduje się na granicy gmin Słubice i Iłów oraz gminy Bodzanów. Został on utworzony w 1994 r., a jego powierzchnia całkowita wynosi 310,0 ha, z czego tylko drobne fragmenty (ok. 10 %) na terenie gmin Słubice i Iłów. Na odcinku rzeki przylegającym do gmin Iłów i Młodzieszyn utworzone są faunistyczne rezerваты przyrody: Kępa Rakowska, Kępa Antonińska i Wyspy Zakrzewskie. Wyspy w różnym stadium rozwoju i udziale roślinności: od piaszczystych ławic, często zmieniających swoje położenie w nurcie rzeki, aż do stałych wieloletnich wysp porośniętych wysoką wikliną, a niekiedy nawet starymi drzewami są miejscem gnieźdzenia się blisko 200 gatunków ptaków. Obok pospolitych gatunków spotkać można tu ginące gatunki roślin i zwierząt zamieszczone w Polskich Czerwonych Księgach m.in. orła bielika, kormorana czarnego, pustuleczkę, sieweczkę obroźną, sokoła wędrownego, bobra europejskiego, wydrę i inne. Północna część gminy przylegająca do Wisły stanowi obszar chronionego krajobrazu i jest otuliną Gostynińsko - Włocławskiego Parku Krajobrazowego, z drugiej zaś strony jest przedpołem Puszczy Kampinowskiej. Do zwartych dużych kompleksów leśnych należy zaliczyć uroczysko Rzepki, gdzie w wydzielonym rezerwacie występuje m.in. siedlisko bociana czarnego, oraz uroczysko Gilówka i Załusków. Na terenach zalewowych Wisły występują lasy łęgowe. Porastają je lasy liściaste z dominującymi gatunkami: olchą, topolą, wierzbą i czeremchą.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Iłów znajduje się 9 obiektów uznanych za pomniki przyrody. Są to:

- Wiąz szypułkowy – „Droźnik” w Giżycach,
- 2 lipy drobnolistne w Giżycach,
- Dąb szypułkowy w Pieczyskach Iłowskich,
- Jałowiec pospolity w Pieczyskach Iłowskich,
- Grab zwyczajny w Giżycach,
- Grusza polna w Lasotce,
- Rezerwat leśny „Rzepki” im. prof. Romana Kobendzy,
- Rezerваты przyrody – Kępa Antonińska, Kępa Rakowska, Wyspy Zakrzewskie,
- użytki ekologiczne – las w gm. Iłów, Nadleśnictwo Łąck.

Jednym z najciekawszych pomników przyrody żywej są drzewiaste formy jałowca pospolitego rosnące w miejscowości Pieczyśka Iłowskie, jałowiec ten osiąga wysokość 6 m przy obwodzie 41 cm. Ponadto na terenie gminy są 2 projektowane pomniki przyrody: dęby szypułkowe w Lesie Rzepkowskim.

III. Analiza SWOT.

Aby móc określić cel główny oraz cele strategiczne, niezbędne jest wykonanie analizy mocnych oraz słabych stron gminy, szans i zagrożeń. W praktyce wykorzystujemy tutaj analizę SWOT gminy, która pozwoli na dokonanie krytycznej analizy podstawowych obszarów działania gminy, a następnie - na tej podstawie - dokonania rozróżnienia głównych obszarów strategicznych oraz operacyjnych.

Tabela 25. Analiza SWOT gminy Iłów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Korzystne położenie geograficzne (bliskość dużych aglomeracji miejskich, drogi wojewódzkie przebiegające przez teren gminy, most na Wiśle w Wyszogrodzie)	Mała liczba zakładów pracy i związane z tym bezrobocie
Walory turystyczne i rekreacyjne (położenie nad Wisłą, lasy, czyste powietrze)	Brak obwodnicy drogowej Iłowa
Tereny rekreacyjno-letniskowych w pasie nadwiślańskim	Niezadawalająca infrastruktura techniczna (brak kanalizacji, sieci gazowej)
Telefonizacja gminy (nowoczesna centrala światłowodowa)	Słaba jakość dróg lokalnych
Wodociągi w gminie	Brak infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (ścieżki zdrowia, ścieżki rowerowe, place zabaw dla dzieci, parkingi, baza noclegowa, baza gastronomiczna)
Zasoby naturalne (glinki ceramiczne)	Brak ośrodków kultury fizycznej (hala sportowa, basen, kąpielisko)
Wysoki poziom rolnictwa (wysoka kultura rolna i dobre gleby w południowej części gminy)	Niski standard bazy oświatowej
Wysoki poziom produkcji sadowniczej i warzywniczej (sady jabłoniowe i drzew pestkowych, plantacje truskawek i warzyw kapustnych)	Niedostateczna baza przetwórcza produktów rolnych w stosunku do potencjału produkcyjnego (istnieją tylko 3 stałe zakłady przetwórcze i 1 sezonowy)
Duże zasoby surowców do przetwórstwa (płody rolne, surowce naturalne - drewno, runo leśne itp.)	Rozdrobnienie gospodarstw rolnych
Zainteresowanie młodych rolników powiększaniem gospodarstw	Niedostateczne przygotowanie zawodowe następców właścicieli gospodarstw rolnych
Otwartość mieszkańców i samorządu na zachodzące zmiany w gospodarce	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
Partnerskie podejście władz gminy do rozwiązywania wspólnych problemów	Niski poziom wykształcenia ludności gminy
Przedsiębiorczość i mobilność społeczności lokalnej	Ograniczony dostęp młodzieży do kształcenia ponadpodstawowego
Silne więzi społeczne (współpraca, tolerancja, brak konfliktów)	Brak dróg dojazdowych do wałów ochronnych Wisły
Tereny łowieckie i racjonalna gospodarka łowiecka	Brak specjalistycznej opieki medycznej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020

Wolne obiekty (budynki mleczarni i GS) i przyległe tereny do zagospodarowania	Stosunkowo niskie zaangażowanie młodzieży w życie społeczne i kulturalne
Dobra sieć dróg lokalnych	Niski standard bazy oświatowej (sale gimnastyczne, boiska, stan techniczny obiektów)
Stabilny, perspektywiczny rozwój oświaty (wystarczająca sieć szkół podstawowych i wykształcona kadra pedagogiczna)	Duża ilość kotłowni węglowych w gospodarstwach domowych
Członkostwo gminy w Stowarzyszeniu Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego i Związku Gmin Wiejskich	podtapianie i „zabieranie” gruntów rolnych przez Wisłę w północnej części gminy,
Wybudowanie gminnej oczyszczalni ścieków	Niski wskaźnik lesistości
Korzystne warunki glebowe	Niski budżet gminy
Niskie zanieczyszczenie powietrza z uwagi na brak przemysłu	Niski stan świadomości ekologicznej społeczeństwa
Obszary NATURA 2000	Przebieg rurociągu „PERN” – ryzyko awarii ekologicznych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Wykorzystanie istniejących surowców naturalnych	Brak rynków zbytu na produkty rolne
Rozwój turystyki wiejskiej (w tym agroturystyki) w oparciu o obszary Natura 2000	Emigracja ludzi młodych do miast
Rozwój infrastruktury technicznej (gazyfikacja, oczyszczalnia ścieków)	Brak długoterminowej polityki rolnej państwa i stabilnych przepisów podatkowych
Poprawa gospodarki odpadami	Niespójność polityki administracyjnej państwa
Poprawa jakości dróg	Wzrost bezrobocia
Wykorzystanie położenia geograficznego	Ubożenie społeczeństwa
Otwartość władz samorządowych na lokowanie inwestycji (system ulg podatkowych)	Słaby wzrost gospodarczy kraj wskutek kryzysu finansowego
Rozwój małej przedsiębiorczości	Brak kapitału miejscowego i trudności pozyskania go spoza gminy
Tworzenie grup producenckich rolników	Tradycjonalizm i konserwatyzm właścicieli małych gospodarstw
Rozwój przetwórstwa lokalnego	Niskie wykorzystanie funduszy UE z uwagi na brak wyspecjalizowanych kadr
	Zagrożenie powodziowe

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020

Stworzenie warunków do rekreacji i wypoczynku	
Wykorzystanie przeprawy mostowej w Wyszogrodzie	Wzrastający fiskalizm Państwa
Potencjał ludzki	
Utworzenie szkoły średniej (podwyższenie poziomu wykształcenia mieszkańców)	
Dostosowanie kierunków kształcenia do wypracowanego kierunku rozwoju gminy	
Zagospodarowanie wolnych obiektów na terenie gminy	
Pozyskanie kapitału i inwestorów z gminy i spoza gminy	
Członkostwo Polski w UE	
Pozyskanie środków z programów UE na realizację zadań strategicznych gminy w tym na projekty dotyczące obszarów Natura 2000	
Przystąpienie do związków i stowarzyszeń ponadgminnych	
Utworzenie ośrodka kształcenia ustawicznego	
Utworzenie stowarzyszenia na rzecz rozwoju gminy	
Przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe ludności nie rolniczej	

Następnie, po zdefiniowaniu silnych i słabych stron, które występują w dziedzinach niejako wewnętrznych gminy, będzie można zidentyfikować szanse oraz zagrożenia, które występują w otoczeniu zewnętrznym gminy. Należy zwrócić uwagę, iż nie zawsze mieszkańcy mają wpływ na taki, a nie inny wybór określonych szans, bowiem jest to zależne od różnych czynników zewnętrznych np. klimatu społecznego, poziomu bezrobocia w kraju, ogólnej sytuacji gospodarczej. Tym niemniej szanse i zagrożenia pozwalają odpowiedzieć na pytanie, gdzie znajdują się zasoby strategiczne gminy oraz dokąd gmina zmierza, a zatem w praktyce na określenie Wizji oraz Misji gminy. Poniżej w tabeli zebrano najważniejsze szanse oraz zagrożenia.

IV. Cele strategiczne gminy.

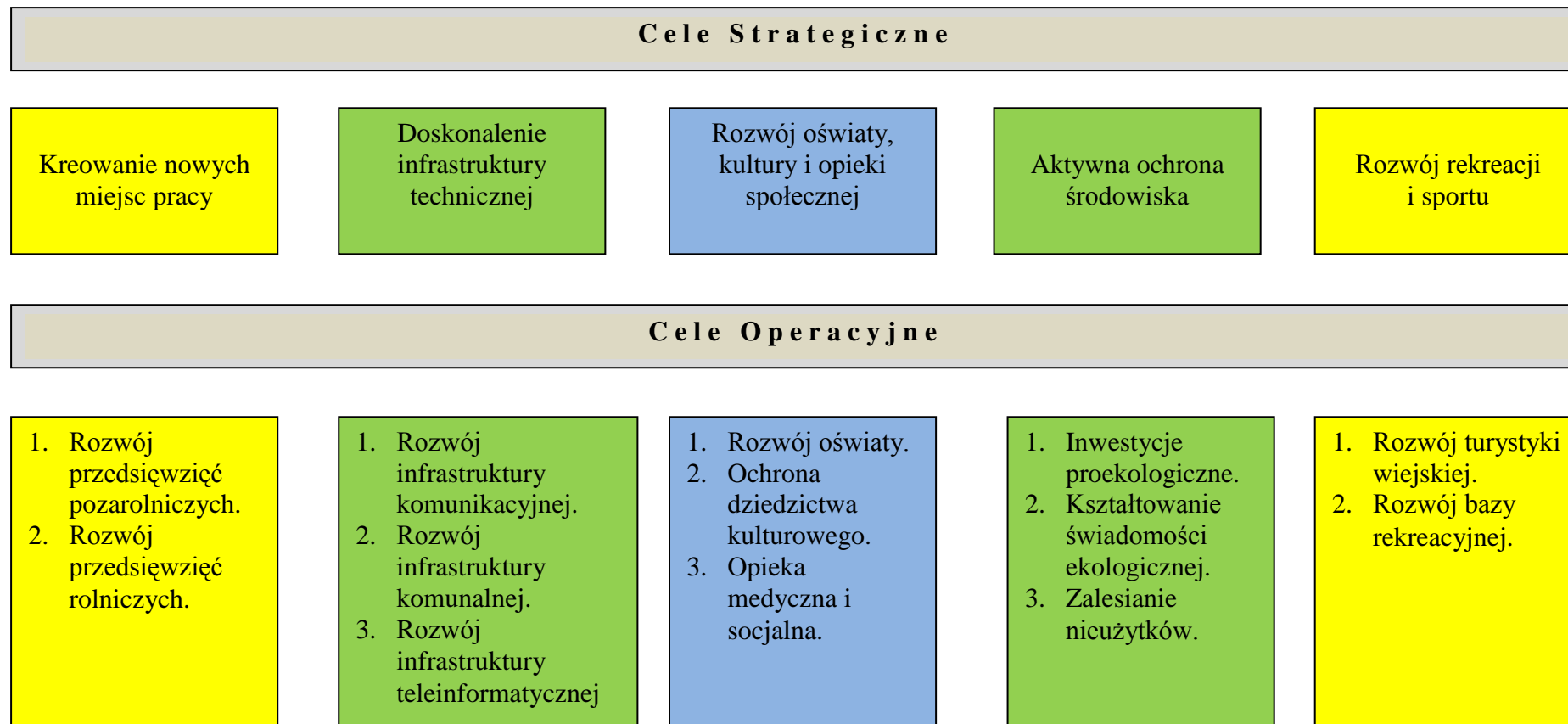
Wizja i misja gminy Iłów:

MISJA – Iłów gminą o wysokim stopniu zorganizowania produkcji rolniczej i producentów z rozwiniętą turystyką i terenami rekreacyjnymi, oraz przyjaznym dla środowiska przemysłem przetwórczym gdzie społeczność lokalna będąc dumną ze swej przeszłości, identyfikuje się ze swym środowiskiem i dąży do budowy społeczeństwa obywatelskiego, które we współpracy z samorządem i administracją lokalną przykłada ogromną wagę i zmierza do realizacji nakreślonych celów strategicznych, a mianowicie: kreowania nowych miejsc pracy; doskonalenia infrastruktury technicznej; rozwoju oświaty, kultury i opieki społecznej; aktywnej ochrony środowiska naturalnego; rozwoju sportu i rekreacji.

WIZJA – Do roku 2020 gmina Iłów osiągnie standard swego rozwoju porównywalny ze średnim standardem krajów Unii Europejskiej mając na uwadze zarówno poziom rozwoju gospodarczego, jak też infrastruktury technicznej i społecznej. Znacznie wyższy będzie poziom wykształcenia i zamożności mieszkańców. Czymś powszechnym będzie poszanowanie prawa i dbałość o bezpieczeństwo osobiste. Społeczność gminy doceniać będzie wagę ochrony środowiska naturalnego i dbać będzie o zachowanie tradycji i dóbr kultury materialnej oraz rozwój edukacji i oświaty. Szczególną troską otaczani będą ludzie starsi i potrzebujący. Naturalnym będzie szacunek wzajemny i współpraca w podejmowaniu działań zmierzających do osiągnięcia wspólnych celów, a w konsekwencji do dalszego rozwoju gminy. Społeczność gminy ceniąc własne przekonania i mając własne hierarchie wartości, będzie równocześnie otwartą i tolerancyjną w stosunku do odmiennych przekonań innych ludzi i innych środowisk.

Cele strategiczne i operacyjne gminy Hów.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Hów, problemów, mocnych stron, szans i zagrożeń w rozwoju gminy, sformułowano 5 celów strategicznych niezbędnych do realizacji celem zrównoważonego rozwoju gminy w latach 2011-2020:

Cele szczegółowe

1.1 Tworzenie zakładów wytwórczych/produkcyjnych.
1.2 Tworzenie zakładów usługowych.
1.3 Rozwój handlu.
2.1 Tworzenie zakładów przetwórstwa rolnego
2.2 Rozwój usług rolniczych
2.3 Tworzenie i rozwój organizacji producentów rolnych.
2.4 Doskonalenie organizacji gospodarstw.

1.1 modernizacja dróg i ulic.
1.2 Inwestycje gazowe.
1.3 Wydzielenie i uzbrojenie terenów budowlanych.
1.4 Inwestycje w Publiczne Punkty Dostępu do Internetu, rozwój elektronicznej administracji.

1.1 poprawa stanu bazy oświatowej.
1.2 Rozwój szkolnictwa średniego.
1.3 Kształcenie ustawiczne dorosłych.
2.1 kultywowanie tradycji.
2.2 Aktywizacja młodzieży.
2.3 programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży.
2.4 Programy edukacyjne dla dorosłych.
3.1 Doskonalenie opieki medycznej.
3.2 Rozwój opieki społecznej.

1.1 Budowa infrastruktury kanalizacyjnej.
1.2 Racjonalna gospodarka odpadami.
2.1 Programy edukacyjne.
2.2 organizacja cyklicznych imprez promujących ochronę środowiska.

1.1 Rozwój agroturystyki.
1.2 Tworzenie infrastruktury turystycznej.
2.1 Doskonalenie bazy sportowej.
2.2 Budowa obiektów rekreacyjnych.

Plan osiągnięcia celów strategicznych, operacyjnych i szczegółowych.

Cele strategiczne, operacyjne i szczegółowe	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I KREOWANIE NOWYCH MIEJSC PRACY										➔
1 Rozwój przedsiębiorstw pozarolniczych										➔
1.1 Tworzenie zakładów wytwórczych/produkcyjnych										➔
1.2 Tworzenie zakładów usługowych										➔
1.3 Rozwój handlu										➔
1. Rozwój przedsiębiorstw rolniczych										➔
2.1 Tworzenie zakładów przetwórstwa produktów rolniczych.										➔
2.2 Rozwój usług rolniczych.										➔
2.3 Tworzenie i rozwój organizacji producentów rolnych.										➔
2.4 Doskonalenie organizacji gospodarstw.										➔
II DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ										➔
1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej.										➔
1.1 modernizacja dróg i ulic.										➔
2 Rozwój infrastruktury komunalnej										➔
2.1 inwestycje gazowe.										➔
2.2 Wydzielenie i uzbrojenie terenów budowlanych.										➔
III ROZWÓJ OŚWIATY, KULTURY I OPIEKI SPOŁECZNEJ										➔
1. Rozwój oświaty.										➔
1.1 Poprawa stanu bazy oświatowej.										➔
1.2 Rozwój szkolnictwa średniego.										➔
1.3 Kształcenie ustawiczne dorosłych										➔
2. Ochrona dziedzictwa kulturowego										➔

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ILÓW NA LATA 2011 - 2020

2.1 Kultuwanie tradycji.	—									→
2.2 Aktywizacja młodzieży – organizacja czasu wolnego	—									→
2.3 Programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży	—									→
2.4 Programy edukacyjne dla dorosłych	—									→
3.Opieka medyczna i socjalna	—									→
3.1 Doskonalenie opieki medycznej	—									→
3.2 Rozwój opieki społecznej	—									→
IV AKTYWNA OCHRONA ŚRODOWISKA	—									→
1 Inwestycje proekologiczne	—									→
1.1 Budowa oczyszczalni ścieków	—									→
1.2 Budowa infrastruktury kanalizacyjnej	—									→
1.3 Racjonalna gospodarka odpadami	—									→
1. Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców	—									→
2.1 Programy edukacyjne	—									→
2.2 Organizacja cyklicznych imprez promujących ochronę środowiska naturalnego	—									→
2. Zalesienie nieużytków i gleb niskich klas bonitacji	—									→
V ROZWÓJ REKREACJI I SPORTU	—									→
1 Rozwój turystyki wiejskiej	—									→
1.1 Rozwój agroturystyki	—									→
1.2 Tworzenie infrastruktury turystycznej	—									→
2 Rozwój bazy rekreacyjnej	—									→

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020

2.1 Doskonalenie bazy sportowej											➔
2.2 Budowa obiektów rekreacyjnych											➔

Cel strategiczny I

KREOWANIE NOWYCH MIEJSC PRACY

Uzasadnienie: Istniejące bezrobocie w gminie oraz sytuacja w rolnictwie, która nie sprzyja zainteresowaniu pracą w tym dziale gospodarki (zwłaszcza ludzi młodych) są czynnikami, które zmuszają do poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu ludności wiejskiej. Część z nich znajduje pracę w sąsiednich ośrodkach miejsko-przemysłowych, w tym także w dużej aglomeracji Płocka. Jest to rozwiązanie, ale tylko dla części mieszkańców. Pozostali zmuszeni sytuacją na rynku pracy powinni zająć się uruchamianiem działalności gospodarczej (własnej bądź wspólnie z innymi mieszkańcami). Należałoby także podjąć próby poszukiwania inwestorów zewnętrznych, w tym także inwestorów strategicznych. Planuje się również pozyskanie odpowiednich środków europejskich celem udzielania dotacji na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej.

Cele operacyjne:

1. Rozwój przedsięwzięć pozarolniczych.
2. Rozwój przedsięwzięć rolniczych.

Okres realizacji: 2011-2020

Odpowiedzialni za realizację: Wójt Gminy (jako pomoc w poszukiwaniu potencjalnych inwestorów) oraz Biuro Promocji Gminy (którego zadaniem będzie także prowadzenie spraw związanych z rozwojem przedsiębiorczości); zewnętrzne podmioty zajmujące się pozyskiwaniem środków europejskich celem udzielania dotacji na działalności gospodarczą (np. organizacje pozarządowe, agencje rozwoju regionalnego, Powiatowy Urząd Pracy, Lokalne Grupy Działania).

Plan realizacji celów operacyjnych i szczegółowych

Cel operacyjny 1. ROZWÓJ PRZEDSIĘWZIĘĆ POZAROLNICZYCH

Uzasadnienie: Na terenie gminy istnieje nadwyżka siły roboczej i utrzymuje się prawie stała stopa bezrobocia. Rozwój usług i rzemiosła pozwoli na wykorzystanie istniejących obiektów, jak również stworzy nowe miejsca pracy, co przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia. Rozwijając zakłady usługowe i rzemiosło należy mieć na względzie ochronę środowiska oraz zdrowia mieszkańców. Prowadzona w nich działalność gospodarcza powinna być przyjazna dla środowiska i nie powodować jego degradacji.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Tworzenie zakładów wytwórczych/produkcyjnych.
- 1.2. Tworzenie zakładów usługowych.
- 1.3. Rozwój handlu.

Oczekiwane efekty:

Zmniejszenie stopy bezrobocia;
Stworzenie dodatkowych źródeł dochodu ludności gminy;
Zagospodarowanie surowców lokalnych;
Zwiększenie dostępności usług;

Beneficjenci:

Mieszkańcy gminy;

Okres realizacji: 2011-2020

Cele szczegółowe:

1.1. TWORZENIE ZAKŁADÓW PRODUKCYJNYCH (WYTWÓRCZYCH)

Zadania:

- 1.1.1. Ceramika budowlana;
- 1.1.2. Rafinacja tłuszczów technicznych;
- 1.1.3. Przetwórstwo drzewne;
- 1.1.4. Zakłady produkcji materiałów budowlanych.

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** pokłady glinki ceramicznej, zasoby surowca drzewnego, piasku i żwiru, możliwość rozwoju produkcji rzepaku;
- b) **potrzebne spoza gminy:** potencjalni inwestorzy; dostępność środków europejskich przeznaczonych na dofinansowanie działalności gospodarczej

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy i Rada Gminy, które stworzą odpowiednie warunki dla rozwoju tego typu wytwórczości, we współpracy z potencjalnymi inwestorami; gmina może też wejść w spółkę z potencjalnym inwestorem i wykreować wspólne przedsięwzięcie; zewnętrzne podmioty starające się o dofinansowanie ze środków europejskich na projekty polegające na udzielaniu dotacji na otwarcie działalności gospodarczej; Lokalne Grupy Działania.

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): obecnie trudna do określenia
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): ok. 10%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): ok. 90% środki potencjalnych inwestorów oraz dotacje ze środków europejskich.

1.2. TWORZENIE ZAKŁADÓW USŁUGOWYCH

Zadania:

- 1.2.1. Bazy transportowe;
- 1.2.2. Mechanika i diagnostyka pojazdowa;
- 1.2.3. Sieć dystrybucji paliw płynnych i gazu;
- 1.2.4. Baza usług instalacyjnych i remontowych;
- 1.2.5. Usługi związane z obsługą ruchu turystycznego i tranzytowego (hotele, gastronomia, parkingi, myjnie);
- 1.2.6. Biuro rachunkowości i porad prawnych;
- 1.2.7. Biuro usług consultingowych.

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** częściowo baza lokalowa, zasoby pracy,
- b) **potrzebne spoza gminy:** potencjalni inwestorzy, dostępność środków europejskich przeznaczonych na dofinansowanie działalności gospodarczej

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z potencjalnymi inwestorami miejscowymi i spoza gminy; zewnętrzne podmioty starające się o dofinansowanie ze środków europejskich na projekty polegające na udzielaniu dotacji na otwarcie działalności gospodarczej; Lokalne Grupy Działania;

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia):
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 10%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 90% środki potencjalnych inwestorów oraz dotacje ze środków europejskich.

1.3. ROZWÓJ HANDLU

Zadania:

- 1.3.1. Organizacja składów magazynowych (hurtownie);
- 1.3.2. Organizacja handlu hurtowego i detalicznego materiałami budowlanymi, opałowymi i wielobranżowymi;
- 1.3.2. Organizacja handlu hurtowego i detalicznego materiałami rolniczymi;

Okres realizacji: 2011-2020 (w miarę potrzeb)

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** tereny budowlane, budynki, fachowcy
- b) **potrzebne spoza gminy:** doradztwo i potencjalni inwestorzy, dostępność środków europejskich przeznaczonych na dofinansowanie działalności gospodarczej

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy i Biuro Promocji Gminy we współpracy z zainteresowanymi inwestorami (lokalnymi i spoza gminy); zewnętrzne podmioty starające się o dofinansowanie ze środków europejskich na projekty polegające na udzielaniu dotacji na otwarcie działalności gospodarczej; Lokalne Grupy Działania;

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia):
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): do ok. 20%

c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 80% środki potencjalnych inwestorów oraz dotacje ze środków europejskich.

Cel operacyjny 2. ROZWÓJ PRZEDSIĘWZIĘĆ ROLNICZYCH

Uzasadnienie: Gmina Iłów zaliczana jest do gmin rolniczych, jednakże część jej mieszkańców pracuje i pracowała dawniej poza gospodarstwem rolnym. Mimo upływu czasu od wprowadzenia gospodarki rynkowej nie obserwuje się w gminie stosownego do warunków ożywienia gospodarczego. Na terenie gminy nie ma zakładów zajmujących się skupem oraz przetwórstwem płodów rolnych, właściwie brak jest także odpowiedniej liczby zakładów zajmujących się produkcją dla potrzeb lokalnego rynku. Brak jest także wielu rodzajów usług potrzebnych w gminie. Dlatego tak ważne stają się działania zmierzające do zmiany tej sytuacji. Pierwszym krokiem powinna być edukacja zainteresowanych mieszkańców z zakresu podejmowania działalności gospodarczej.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Tworzenie zakładów przetwórstwa produktów rolniczych;
- 2.2. Rozwój usług rolniczych;
- 2.3. Samoorganizowanie się producentów;
- 2.4. Doskonalenie organizacji gospodarstw rolnych;

Oczekiwane efekty:

Obniżenie poziomu bezrobocia;
Utworzenie nowych miejsc pracy poza gospodarstwem;
Zwiększenie dochodów rodzin rolniczych;
Rozwój gospodarczy gminy;

Beneficjenci:

Rodziny rolnicze;
Mieszkańcy gminy;
Turyści;

Okres realizacji: 2011-2020

Cele szczegółowe:

2.1. TWORZENIE ZAKŁADÓW PRZETWÓRSTWA PRODUKTÓW ROLNICZYCH

Zadania:

- 2.1.1. Przetwórstwo mięsa;
- 2.1.2. Przetwórstwo zboża (młyn, piekarnia);
- 2.1.3. Przetwórstwo roślin oleistych;
- 2.1.4. Przetwórstwo owoców i warzyw;
- 2.1.5. Przechowywanie owoców i warzyw;

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** tereny budowlane, niewykorzystane obiekty prywatne i gminne;
- b) **potrzebne spoza gminy:** inwestorzy, doradztwo, edukacja; dostępność środków europejskich przeznaczonych na dofinansowanie działalności gospodarczej (w szczególności Program Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne programy w nowej perspektywie finansowej obejmującej lata 2014-2020)

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z potencjalnymi inwestorami (wewnętrznymi i zewnętrznymi) oraz samorządami wiejskimi i Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego (pomoc w zakresie edukacji i przygotowania planów przedsięwzięć); Lokalne Grupy Działania; zewnętrzne podmioty starające się o dofinansowanie ze środków europejskich na projekty polegające na udzielaniu dotacji na otwarcie działalności gospodarczej.

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami przedsięwzięć
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 20%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 80% środki potencjalnych inwestorów oraz dotacje ze środków europejskich.

2.2. ROZWÓJ USŁUG ROLNICZYCH

Zadania:

- 2.2.1. Zakłady remontowo-naprawcze sprzętu rolniczego (spółdzielcze i prywatne);
- 2.2.2. Usługi ślusarsko-kowalskie;
- 2.2.3. Dystrybucja środków do produkcji rolnej;
- 2.2.4. Zorganizowanie biura skupu i sprzedaży produktów rolniczych;
- 2.2.5. Rozwój usług bankowych dla rolników;
- 2.2.6. Doradztwo rolnicze;
- 2.2.7. Specjalistyczne usługi uprawowo-zabiegowe;

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** tereny budowlane, niewykorzystane obiekty prywatne i gminne;
- b) **potrzebne spoza gminy:** inwestorzy, doradztwo, edukacja; dostępność środków europejskich przeznaczonych na dofinansowanie działalności gospodarczej (w szczególności Program Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne programy w nowej perspektywie finansowej obejmującej lata 2014-2020).

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z potencjalnymi inwestorami (wewnętrznymi i zewnętrznymi) oraz samorządami wiejskimi i Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego (pomoc w zakresie edukacji i przygotowania planów przedsięwzięć); Lokalne Grupy Działania; zewnętrzne podmioty starające się o dofinansowanie ze środków europejskich na projekty polegające na udzielaniu dotacji na otwarcie działalności gospodarczej.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia):

zgodnie z kosztorysami przedsięwzięć

b) wielkość nakładów własnych (w %): 10%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 90% środki potencjalnych inwestorów oraz środki europejskie

2.3. TWORZENIE I ROZWÓJ ORGANIZACJI PRODUCENTÓW ROLNYCH

Zadania:

2.3.1. Programy edukacyjne z zakresu różnych form organizowania się rolników;

2.3.2. Organizacja grup producentów:

- a) produkcji integrowanej;
- b) trzody chlewnej;
- c) owoców miękkich (truskawka, porzeczka);
- d) jabłek;
- e) mleka;
- f) zbóż;
- g) okopowych;
- h) warzyw (ogórek, pomidor, kapustne);
- i) innych (w miarę potrzeb);

2.2.3. Tworzenie innych form organizacji producentów;

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: odpowiednia liczba producentów, wielkość i jakość produkcji;

b) potrzebne spoza gminy: programy edukacyjne, doradztwo;

Odpowiedzialny za realizację: zainteresowani rolnicy we współpracy z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego i Izbą Rolniczą, których doradcy będą służyć radą i pomocą zarówno w sprawach organizacyjnych, jak też edukacji.

Plan finansowania:

a) wielkość nakładów własnych (w %): 90% (środki własne rolników);

b) wielkość środków zewnętrznych (w %): 10%

1.3. DOSKONALENIE ORGANIZACJI GOSPODARSTW

Zadania:

1.4.1. Wymiana gruntów, powiększanie obszaru gospodarstw (zakup lub dzierżawa);

1.4.2. Zmiany struktury użytkowania gruntów;

1.4.3. Zmiany w organizacji produkcji rolnej;

1.4.4. Organizacja rynków zbytu oraz bazy magazynowej i przechowalniczej;

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: mapy geodezyjne gruntów, część środków finansowych;

b) potrzebne spoza gminy: część środków finansowych, doradztwo;

Odpowiedzialny za realizację: zainteresowani właściciele gospodarstw rolnych we współpracy z Wójtem Gminy, Izłą Rolniczą i Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego; Lokalne Grupy Działania.

Plan finansowania:

a) wielkość nakładów własnych (w %): 70% środki własne rolników

b) wielkość środków spoza gminy (w %): 30%

Cel Strategiczny Nr 2

DOSKONALENIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Uzasadnienie: Jednym z czynników sprzyjających rozwojowi gospodarstwu gminy jest właściwie rozwinięta infrastruktura techniczna. Dotyczy to zarówno odpowiedniej sieci dróg, ich jakości, jak też infrastruktury drogowej (oznakowania poziome i pionowe, chodniki, pobocza, oświetlenie, przystanki autobusowe) oraz komunalnej. Z infrastruktury komunalnej umieszczono w tym celu strategicznym jedynie budowę gazociągu, natomiast inwestycje związane z wodociągami, kanalizacją, oczyszczalniami ścieków i gospodarką odpadami ujęto w celu strategicznym *Aktywna Ochrona Środowiska*, jako że są to inwestycje proekologiczne - sprzyjające ochronie środowiska naturalnego. Ponadto istotny jest rozwój

Cele operacyjne:

1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej.
2. Rozwój infrastruktury komunalnej.
3. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej.

Okres realizacji: 2011-2020

Odpowiedzialni za realizację: Wójt Gminy

Plan realizacji celów operacyjnych i szczegółowych

Cel operacyjny 1.ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

Uzasadnienie: Drogi na terenie gminy są w większości wąskie, bez odwodnienia, nie przystosowane do przemieszczania się po nich transportu ciężkiego, ich nawierzchnia zarówno na drogach gminnych, jak i powiatowych wymaga podjęcia natychmiastowej modernizacji. Podobna sytuacja jest z infrastrukturą drogową – brak jest poboczy, chodników (istniejące chodniki wymagają napraw lub przebudowy), modernizacji wymaga także oświetlenie ulic lub jego budowa w osiedlach oddalonych od centrów poszczególnych miejscowości. Warta rozważenia jest także budowa obwodnicy Iłowa oraz nowych dróg w wielu miejscowościach gminy. Przy okazji budowy nowych dróg, jak i modernizacji istniejących należy zaprojektować i zbudować ścieżki rowerowe.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Modernizacja dróg i ulic;
- 1.2. Ewentualna budowa obwodnicy Iłowa;

Oczekiwane efekty:

Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach;
Ułatwienie komunikacji między wsiami;
Zmniejszenie ruchu tranzytowego w Iłowie;

Beneficjenci:

Mieszkańcy gminy;
Podmioty gospodarcze;
Turyści;
Podróżni przejeżdżający przez gminę;

Okres realizacji: 2011-2020

Cele szczegółowe:

1.1. MODERNIZACJA DRÓG I ULIC

Zadania:

1.1.1. Modernizacja dróg gminnych:

- Paulinka - 2,5 km;
- Działki Giżyce i Brzozów
- Narty;
- Gilówka Górna
- Białocin;
- Sadowo;
- Sadowo-Koszajec;
- Giżyczki;
- Olunin;
- Henryków;
- Nowy Brzozów;
- Kaptury;
- Krzyżyk Iłowski
- Olszowiec;
- Leśniaki - Rzepki;
- Bieniew - Arciechówek;
- Iłów, ul. Dolna
- Iłów, ul. Myśliwska
- Iłów, ul. Strażacka
- Iłów, ul. Cicha
- Iłów, ul. Polna
- Szarglew
- Sewerynów – Matyldów

- Łady – Obory
- Drogi dojazdowe do wałów wislanych
- Wszeliwy – Zalesie
- Lubatka
- Budy Iłowskie – Rokocina
- Uderz – Rzepki
- Załusków – Brzeziny
- Miękiny
- Brzozówek – Wisowa
- Brzozówek

1.1.2. Drogi ponad gminne:

- Wszeliwy - Bargowie
- Iłów-Wszeliwy
- Iłów – Jamno
- Iłów – Budy Iłowskie
- Wszeliwy - Kiernozia
- Brzozów Stary – Wieniec
- Iłów – Giżyce
- Brzozów Stary – Sewerynów
- Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 575
- Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 577

1.1.3. Budowa chodników i zatok postojowych przy drodze wojewódzkiej Łąck – Sochaczew nr 577 (w Giżycach, Brzozowie, Kapturach i Ładach) oraz przy drodze wojewódzkiej Płock - Iłów, nr 575 (w Iłowie, Wołyńskim).

1.1.4. Budowa ulic i chodników:

- Brzozów Stary
- Giżyce
- Iłów działki;
- ul. Leśna;
- ul. Dolna;
- ul. Klonowa do ul. Wyzwolenia;
- ul. Warszawska (chodniki);
- ul. Gen. Włada (chodniki);
- ul. Wyzwolenia (chodniki);
- Brzozów Stary (chodniki);
- Ul. 17 stycznia

1.1.6. Oświetlenie ulic i miejscowości.

Okres realizacji: 2011-2020 według przyjętego planu inwestycyjnego gminy. Wójt Gminy zwróci się do odpowiednich zarządców dróg o wykonanie modernizacji dla zadań 1.1.2 – 1.1.4 (kolejność realizacji zadań ustala Rada Gminy mając na względzie Wieloletni Plan Finansowy Gminy).

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: plan i podkłady geodezyjne (w przypadku dróg gminnych), część środków finansowych zabezpieczonych w budżecie gminy Iłów.

b) potrzebne spoza gminy: dotacje ze środków europejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013, środki w ramach: „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II. Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój” realizowanego w latach 2012-2015; środki europejskie w ramach programów operacyjnych nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Odpowiedzialny za realizację: Powiatowy Zarząd Dróg (w przypadku dróg powiatowych), oraz Wójt Gminy we współpracy ze społecznymi komitetami budowy (w przypadku dróg gminnych). Wójt Gminy zobowiązany jest także do wystąpienia w sprawie modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkiej do ich właścicieli.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami inwestorskimi;

b) wielkość nakładów własnych (w %): ok. 30%

c) wielkość środków spoza gminy (w%): ok. 70% (dotacje ze środków europejskich oraz krajowych).

1.2. BUDOWA OBWODNICZY IŁOWA

Zadania:

1.2.1. Wnioskowanie o ujęcie inwestycji w Wieloletnim Planie Finansowym Samorządu Województwa Mazowieckiego;

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: tereny, środki finansowe na przygotowanie map geodezyjnych i pokrycie kosztów wywłaszczenia terenów

b) potrzebne spoza gminy: środki finansowe na opracowanie dokumentacji i budowę obwodnicy (Zarząd Dróg Wojewódzkich)

Odpowiedzialny za realizację: Samorząd Województwa Mazowieckiego poprzez Zarząd Dróg Wojewódzkich.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami

b) wielkość nakładów własnych (w %): 5%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 95%

Cel operacyjny 2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ

Uzasadnienie: Jak już zaznaczono na wstępie w celu operacyjnym *Infrastruktura Komunalna* ujmujemy jedynie infrastrukturę związaną z budową gazociągu, a także wydzielenie i uzbrojenie terenów budowlanych. Pozostałe inwestycje komunalne umieszczone zostały w celu strategicznym *Aktywna Ochrona Środowiska Naturalnego*. Inwestycje związane z gazyfikacją gminy są ważnym elementem infrastruktury technicznej. Wykorzystanie gazu w gospodarstwach domowych ułatwia prace, jest bardziej ekonomiczne niż energia elektryczna, oraz przyjazne dla środowiska, szczególnie w przypadku zastosowania gazu dla celów ogrzewania (zamiast węgla). Obecnie gmina nie posiada instalacji gazowych. Dlatego też niezbędne jest opracowanie koncepcji gazyfikacji całej gminy i sukcesywne przygotowywanie dokumentacji technicznej, a następnie realizacji inwestycji. O kolejności realizacji przyłączy poszczególnych sołectw zadecyduje Rada Gminy. Dbając o prawidłowy rozwój infrastruktury należy wziąć również pod uwagę rozwój budownictwa mieszkaniowego, przemysłowego i usługowego. Z tego też względu należy wydzielić i uzbroić w niezbędną infrastrukturę techniczną tereny budowlane w gminie, które przeznaczone będą zarówno dla mieszkańców gminy, jak też dla osiedlających się tu osób spoza gminy i lokujących inwestycje na terenie gminy.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Inwestycje gazowe.
- 2.2. Wydzielenie i uzbrojenie terenów budowlanych.

Wzbogacenie infrastruktury technicznej w gminie;
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń (powstających w wyniku wykorzystywania węgla w gospodarstwach domowych);
Podwyższenie standardu życia mieszkańców;
Rozwój budownictwa mieszkaniowego, przemysłowego i usługowego;

Beneficjenci:

Mieszkańcy gminy;
Podmioty gospodarcze;
Okres realizacji: 2011-2020

Cele szczegółowe:

2.1. INWESTYCJE GAZOWE

Zadania:

- 2.1.1. Uwzględnienie w planie przestrzennego zagospodarowania głównej magistrali gazowej;
- 2.1.2. Budowa magistrali gazowej w Iłowie, Brzozowie i Giżycach;
- 2.1.3. Rozbudowa sieci lokalnej w Iłowie, Brzozowie i Giżycach oraz pozostałych miejscowościach;

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** koncepcja budowy gazociągu, część środków finansowych w budżecie gminy i środków własnych mieszkańców, zasoby pracy;
- b) **potrzebne spoza gminy:** środki finansowe

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z radami sołeckimi i społecznymi komitetami budowy oraz przedsiębiorstwem wykonującym inwestycje;

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami
- b) **wielkość nakładów własnych** (w % lub w zł): 50%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w % lub w zł): 50% (m.in. FOŚiGW oraz Funduszu Rozwoju Wsi)

2.2. WYDZIELENIE I UZBROJENIE TERENÓW BUDOWLANYCH

Zadania:

2.2.1. Przygotowanie wniosku o uwzględnienie w planie przestrzennego zagospodarowania gminy terenów przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe w Iłowie, Giżycach i Brzozowie;

2.2.2. Opracowanie planu szczegółowego zagospodarowania terenów rekreacyjnych (w pasie nadwiślańskim, Pieczyska Łowickie i Iłowskie, Łady, Suchodół, Władysławów, Wola Ładowska, Uderz, Obory, Arciechówek, Gilówka Dolna i Górna);

2.2.3. Doprowadzenie sieci wodociągowej, elektrycznej i gazowej do terenów budowlanych i rekreacyjnych;

2.1.1. Rozbudowa sieci lokalnej w Iłowie, Brzozowie i Giżycach oraz przyległych miejscowościach;

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** tereny budowlane i rekreacyjne, koncepcja budowy infrastruktury, część środków finansowych w budżecie gminy i środków własnych mieszkańców, zasoby pracy;
- b) **potrzebne spoza gminy:** środki finansowe

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z radami sołeckimi i społecznymi komitetami budowy oraz przedsiębiorstwami wykonującymi inwestycje;

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami;
- b) **wielkość nakładów własnych** (w % lub w zł): 50%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w % lub w zł): 50% (m.in. FOŚiGW oraz Funduszu Rozwoju Wsi).

Cel operacyjny 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TELEINFORMATYCZNEJ

Uzasadnienie: Podstawą rozwoju globalnego społeczeństwa informacyjnego jest gospodarka oparta na wiedzy, a zasadniczym czynnikiem wzrostu gospodarczego, skumulowanym zarówno w bazach danych, jak i w społecznym potencjale intelektualnym, staje się zasób informacji i sposób ich wykorzystania. Informacja będzie podstawowym zasobem produkcyjnym (obok surowców, kapitału i pracy), a jej wykorzystanie wymagać będzie odpowiedniego instrumentarium i umiejętności. Rozbudowa infrastruktury upowszechniania wiedzy w oparciu o technologie informatyczne zwiększy możliwość kształcenia i doksztalcania w systemie e-learning, stanie się kluczem do podjęcia pracy i szerszej partycypacji w sferze edukacji i kultury. Ułatwi też nowe formy świadczenia pracy, jak telepraca, praca na odległość, itp.

Cele szczegółowe:

- 3.1. Budowa Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (PIAP).
- 3.2. Budowa sieci szerokopasmowych.

Oczekiwane efekty:

- możliwość kształcenia na odległość (e-learning),
- możliwość pracy na odległość (telepraca),
- wzrost gospodarczy regionu,
- przyciągnięcie podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenie bezrobocia.

Beneficjenci:

Mieszkańcy gminy;
Podmioty gospodarcze;

Okres realizacji: 2011-2020

Cele szczegółowe:

2.1. INWESTYCJE W SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Zadania:

- 3.1. Budowa Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (PIAP).
- 3.2. Budowa sieci szerokopasmowych.

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

a) **posiadane w gminie:** koncepcje budowy, projekty, część środków finansowych,

b) potrzebne spoza gminy: część środków finansowe

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia):

zgodnie z kosztorysami

b) wielkość nakładów własnych (w %): 15%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 85% (środki UE).

Cel Strategiczny Nr 3

ROZWÓJ OŚWIATY, KULTURY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

Uzasadnienie: Dzięki modernizacji bazy oświatowej zrównamy szanse dalszego kształcenia absolwentów szkół wiejskich z młodzieżą z miast. Dobrze wykształcony człowiek ma bowiem większe możliwości znalezienia satysfakcjonującej pracy. Jednym z podstawowych warunków każdego rozwoju, w tym także gminy Iłów, jest odpowiedni poziom edukacji społeczeństwa. Utrzymujące się bezrobocie i obniżenie poziomu życia ludności, a równocześnie niedosyt tzw. małego biznesu w gminie skłania do przypuszczeń, że niski poziom aktywności zawodowej ludności spowodowany jest brakiem edukacji ekonomicznej oraz umiejętności podejmowania działalności gospodarczej. Zachodzące przemiany w kraju wymuszają na mieszkańcach gminy odchodzenie od wyłącznie rolniczych źródeł dochodu, lub przeprowadzenie głębokich zmian w organizacji i strukturze produkcji. Zapewnienie wysokiego poziomu oświaty i edukacji ułatwi poszukiwanie źródeł dodatkowego dochodu.

Niezwykle istotna jest działalność kulturalna i oświatowa realizowana przez ośrodki kultury, które poprzez różne formy działania, w tym także kultywowanie tradycji, kształtują świadomość tożsamości lokalnej i poczucia dumy z przynależności do danej społeczności. A więc aktywizują one społeczność do wspólnego działania na rzecz gminy. Różne inne formy działalności kulturalnej to także rodzaj organizacji czasu wolnego mieszkańców gminy. Bardzo ważne jest zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki medycznej i socjalnej mieszkańcom gminy, a w tym głównie dbałość i troska o ludzi starszych i potrzebujących.

Cele operacyjne:

1. Rozwój oświaty
2. Ochrona dziedzictwa kulturowego
3. Opieka medyczna i socjalna

Okres realizacji: 2011-2020

Odpowiedzialni za realizację: Wójt Gminy we współpracy z dyrektorami szkół, ośrodka kultury, ośrodka zdrowia i gminnego ośrodka pomocy społecznej.

Plan realizacji celów operacyjnych i szczegółowych

Cel operacyjny 1. ROZWÓJ OŚWIATY

Uzasadnienie: Doskonalenie oświaty jest niezbędnym warunkiem każdego rozwoju. Dzięki reformie edukacji podwyższony poziom kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach wiejskich, który będzie identyczny z poziomem kształcenia w szkołach miejskich, a tym samym poziom wykształcenia mieszkańców gminy będzie porównywalny z poziomem wykształcenia mieszkańców krajów Unii Europejskiej. Dobrze wykształcony człowiek ma bowiem większe możliwości radzenia sobie na rynku pracy. Niezwykle istotne jest także kształcenie ustawiczne. Jego doskonalenie i tworzenie nowych programów sprzyjać będzie z pewnością rozwojowi osobistemu i zawodowemu mieszkańców. Kształcenie ustawiczne jest bowiem jednym z zasadniczych kierunków edukacji przekazującym niezbędną wiedzę i kształtującym umiejętności pozwalające na sprostanie wyzwaniom współczesności. Poziom wykształcenia i świadomości mieszkańców podniesiemy poprzez przeprowadzenie specjalnych programów edukacyjnych dostarczających niezbędne informacje i treści z zakresu: (a) przedsiębiorczości, gospodarki wolnorynkowej, konkurencji na rynku; (b) prowadzenia gospodarstw, estetyki obejść gospodarskich; (c) zachowań społecznych; (d) kultywowania tradycji; (e) przekwalifikowania mieszkańców zgodnie z potrzebami rynku pracy. Poprawa stanu bazy oświatowej sprzyjać będzie optymalizacji warunków kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży. Z kolei rozbudowa szkolnej bazy sportowej sprzyjałaby prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży, a udostępniona mieszkańcom służyłaby utrzymywaniu przez nich odpowiedniej kondycji fizycznej. Z uwagi na rozległy teren gminy oraz położenie w oddaleniu od dużych ośrodków miejskich niezbędny jest rozwój szkolnictwa średniego na terenie gminy. Dzięki temu młodzież gminy Iłów i gmin sąsiednich będzie miała większą dostępność i możliwość (także ze względów ekonomicznych) dalszego kształcenia na poziomie średnim.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Poprawa stanu bazy oświatowej.
- 1.2. Rozwój szkolnictwa średniego.
- 1.3. Kształcenie ustawiczne dorosłych.

Oczekiwane efekty:

- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy;
- właściwe wyposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i naukowe;
- szkolnictwo na poziomie średnim dostępne na terenie gminy;
- rozwój osobisty i zawodowy dorosłych poprzez programy kształcenia ustawicznego;
- zwiększenie kondycji fizycznej dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego gminy.

Beneficjenci:

Dzieci i młodzież szkolna;
Nauczyciele;
Mieszkańcy gminy;
Przedsiębiorcy.

Okres realizacji: 2011-2020

Cele szczegółowe:

1.1. POPRAWA STANU BAZY OŚWIATOWEJ

Zadania:

- 1.1.2. Wybudowanie gminnej pływalni;
- 1.1.3. Poprawa stanu technicznego i wyposażenia istniejących szkół podstawowych;
- 1.1.4. Doskonalenie bazy wychowania przedszkolnego.

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** jedno skrzydło budynku gimnazjum, cztery budynki szkół podstawowych wraz z zapleczem gospodarczym, częściowe wyposażenie w pomoce dydaktyczne, kadra nauczycielska i wychowawcza;
- b) **potrzebne spoza gminy:** środki finansowe na rozbudowę bazy szkolnej, opracowanie projektów i wyposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne; środki europejskie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 oraz środki europejskie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego w nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020.

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z dyrektorami szkół, samorządami wiejskimi i komitetami rozbudowy szkół.

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 50%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 50% (środki unijne)

1.3. KSZTAŁCENIE USTAWICZNE DOROSŁYCH

Zadania:

- 1.2.1. Przeznaczenie części bazy oświatowej na prowadzenie kształcenia ustawicznego dorosłych;
- 1.2.2. Powołanie koordynatora oświaty dorosłych;
- 1.2.3. Opracowanie programów kształcenia ustawicznego;

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** baza lokalowa, część kadry nauczycielskiej;
- b) **potrzebne spoza gminy:** środki finansowe, część kadry szkoleniowej (również z krajów Unii Europejskiej);

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z dyrektorami placówek szkolnych i kulturalnych

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia):

zgodnie z kosztorysem

b) wielkość nakładów własnych (w %): 50%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 50%

Cel operacyjny 2. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Uzasadnienie: Szansą rozwoju gminy Iłów jest m.in. dbałość o dziedzictwo kulturowe. Te niezaprzeczalne wartości kultury materialnej i niematerialnej (tkwiącej w społeczności lokalnej), przy umiejętnym ich wykorzystaniu mogą stać się czynnikiem budowania więzi mieszkańców z regionem i obcowania z kulturą na co dzień. Duma społeczności lokalnej z przynależności do naszej gminy będzie z pewnością elementem kreowania gminy, jako miejsca, w którym warto mieszkać, w które warto inwestować, które warto odwiedzać i do którego warto wracać.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Kultywowanie tradycji.
- 2.2. Aktywizacja młodzieży.
- 2.3. Programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży.
- 2.4. Programy edukacyjne dla dorosłych.

Oczekiwane efekty:

- podniesienie świadomości i moralności społeczności gminy;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez kultywowanie tradycji;
- poznanie historii kulturalnej kraju i gminy;
- ochrona dóbr kultury materialnej w gminie;
- zmniejszenie zagrożenia patologiami społecznymi.

Beneficjenci:

Mieszkańcy gminy;

Okres realizacji: 2011-2020 (proces ciągły)

Cele szczegółowe:

2.1. KULTYWOWANIE TRADYCJI

Zadania:

- 2.1.1. Sporządzenie indeksu zabytków i osób, które są "żywą kulturą" gminy;
- 2.1.2. Powołanie osoby kompetentnej i odpowiedzialnej za ochronę i kultywowanie tradycji;

2.1.3. Opracowanie programu działania w kierunku kultywowania tradycji i promocji gminy.

Okres realizacji: 2011-2020 (proces ciągły).

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: szkoły, domy kultury, zabytki architektoniczne, inne zabytki kultury materialnej, biblioteka, kadra nauczycielska,

b) potrzebne spoza gminy: środki finansowe, publikacje

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z dyrektorami szkół, kierownikiem gminnego ośrodka kultury i samorządem.

Plan finansowania:

a) wielkość nakładów własnych (w %): 100%

b) wielkość środków spoza gminy (w %): 0%

2.2. AKTYWIZACJA MŁODZIEŻY - ORGANIZACJA CZASU WOLNEGO

Aktywizacja młodzieży realizowana będzie poprzez odpowiednie programy organizacji czasu wolnego, włączanie młodzieży w działania służące dobru wspólnemu mieszkańców gminy i poszczególnych wsi. Organizacja czasu wolnego sprzyjać będzie zmniejszeniu zagrożenia patologiami społecznymi oraz zwiększać będzie szanse rozwoju psychofizycznego. Sprzyjać będzie także rozbudzaniu i rozwijaniu zainteresowań, aktywności intelektualnej i fizycznej, podejmowania działań zmierzających do kultywowania tradycji regionalnych.

Zadania:

2.3.1. Doskonalenie istniejących programów społecznych;

2.3.2. Rozwijanie kół zainteresowań;

2.3.3. Tworzenie nowych programów organizacji czasu wolnego;

2.3.4. Tworzenie świetlic środowiskowych;

2.3.5. Rozwijanie klubów sportowych.

Tematyka tych programów zależeć będzie od potrzeb społeczności lokalnej. O ich tematyce decydować powinna Rada Gminy i poprzez Wójta Gminy zwracać się do odpowiednich instytucji o przygotowanie i prowadzenie programów. Tematyka programów może być także przygotowywana przez istniejące na terenie gminy ośrodki oświatowe i kulturalne. W celach realizacji programów należy wykorzystać istniejące obiekty szkolne, gminnego ośrodka kultury, biblioteki, boiska sportowe itp.

Okres realizacji: 2011-2020 (proces ciągły)

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: domy kultury, szkoły, biblioteki, pracownie szkolne, boiska sportowe, kadra nauczycielska;

b) potrzebne spoza gminy: środki finansowe, gotowe programy i scenariusze imprez itp.

Odpowiedzialny za realizację: Rada i Wójt Gminy we współpracy z kierownictwem GOK i biblioteki oraz dyrektorami szkół.

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia):
trudna obecnie do określenia
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 40%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 60%

a. PROGRAMY EDUKACYJNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Zadania:

- 2.3.1. Doskonalenie istniejących programów edukacyjnych;
- 2.3.2. Rozwijanie twórczości dziecięcej i młodzieżowej;
- 2.3.3. Tworzenie nowych programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w oparciu o posiadaną bazę oświatową (w tym m.in. rozwój wychowania przedszkolnego, klubów 4H itp.).

Tematyka programów edukacyjnych zależeć będzie zarówno od aktualnych potrzeb społeczności lokalnej, zainteresowań dzieci i młodzieży, jak też inwencji pracowników oświaty i kultury przygotowujących te programy. O ich tematyce decydować powinna Rada Gminy i poprzez Wójta Gminy zwracać się do odpowiednich instytucji o przygotowanie i prowadzenie programów.

Okres realizacji: 2011-2020 (proces ciągły)

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** domy kultury, szkoły, biblioteki, pracownie szkolne, kadra nauczycielska;
- b) **potrzebne spoza gminy:** środki finansowe, gotowe programy edukacyjne wdrożone z powodzeniem w innych gminach;

Odpowiedzialny za realizację: Rada i Wójt Gminy we współpracy z kierownictwem GOK i biblioteki oraz dyrektorami szkół.

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia):
trudna obecnie do określenia
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 50%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 50%

2.4. PROGRAMY EDUKACYJNE DLA DOROSŁYCH

Zadania:

- 2.4.1. Doskonalenie istniejących programów edukacyjnych;
- 2.4.2. Spotkania i prelekcje związane z profilaktycznymi działaniami w przypadku zagrożeń patologicznych;

2.1.2. Kształtowanie świadomości i postaw obywatelskich;

2.1.3. Inne programy edukacyjne prowadzone zgodnie z zapotrzebowaniem ze strony społeczności lokalnej.

Okres realizacji: 2011-2020 (proces ciągły)

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: szkoły, kadra nauczycielska;

b) potrzebne spoza gminy: środki finansowe;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z dyrektorami szkół.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia):
trudna obecnie do określenia

b) wielkość nakładów własnych (w %): 60%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 40%

Cel operacyjny 3. OPIEKA MEDYCZNA I SOCJALNA

Uzasadnienie: Dbałość o zdrowe społeczeństwo powinno stać się głównym hasłem opieki medycznej i socjalnej. Doskonalenie opieki medycznej w gminie przyczyni się do lepszej dostępności specjalistycznych usług medycznych świadczonych mieszkańcom gminy. Poprawi się także jakość usług medycznych oraz zapewniona zostanie całodobowa opieka medyczna dla wszystkich mieszkańców gminy. Z kolei rozszerzenie form działalności pomocy społecznej spowoduje w konsekwencji usamodzielnienie podopiecznych i zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki i pomocy społecznej. Bardzo istotne jest stworzenie zaplecza lokalowego do prowadzenia pracy socjalnej z podopiecznymi oraz do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych przez profesjonalny personel. Należałoby także rozważyć możliwość utworzenia całodobowej opieki nad ludźmi starszymi i będącymi w potrzebie. W tym celu można by podjąć wspólne przedsięwzięcie z innymi gminami.

Cele szczegółowe:

3.1. Doskonalenie opieki medycznej.

3.2. Rozwój opieki społecznej.

Oczekiwane efekty:

- zapewnienie specjalistycznej opieki medycznej,
- zapewnienie potrzebującym opieki socjalnej.

Beneficjenci:

Mieszkańcy gminy;

Okres realizacji: 2011-2020 (proces ciągły)

Cele szczegółowe:

3.1. DOSKONALENIE OPIEKI MEDYCZNEJ

Zadania:

- 3.1.1.** Profilaktyka medyczna w szkołach;
- 3.1.2.** Doskonalenie opieki stomatologicznej;
- 3.1.3.** Stworzenie ośrodka rehabilitacji niepełnosprawnych i rekonwalescentów.

Okres realizacji: 2011-2020 (proces ciągły)

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: ośrodek zdrowia, szkoły, kadra medyczna

b) potrzebne spoza gminy: środki finansowe

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z Mazowieckim NFZ, KRUS i kierownikiem SPZOZ

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia):

trudna obecnie do określenia ;

b) wielkość nakładów własnych (w %): 20%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 80%

3.2. ROZWÓJ OPIEKI SPOŁECZNEJ

Zadania:

- 3.2.1.** Stworzenie sieci opieki społecznej;
- 3.2.2.** Stworzenie domu opieki dla osób starszych (należy rozważyć możliwość utworzenia tego rodzaju domu wspólnie z sąsiednimi gminami);
- 3.2.3.** Doskonalenie pomocy rodzinom patologicznym.

Okres realizacji: 2011-2020 (proces ciągły)

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: GOPS, budynki, które mogą być przeznaczone na placówki opieki społecznej dla osób starszych;

b) potrzebne spoza gminy: środki finansowe

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z Mazowieckim NFZ, KRUS i kierownikiem GOPS.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia):

trudna obecnie do określenia

b) wielkość nakładów własnych (w %): 60%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 40%

Cel Strategiczny Nr 4 AKTYWNA OCHRONA ŚRODOWISKA

Uzasadnienie: Środowisko naturalne jest niezbędne do egzystencji. Każde pokolenie powinno mądrze i roztropnie korzystać z jego zasobów i pozostawić go w stanie nie zmienionym dla przyszłych pokoleń. Aktywna ochrona środowiska naturalnego stała się obecnie potrzebą chwili. Niezbędne stają się więc inwestycje sprzyjające ochronie środowiska, dzięki którym nastąpi: poprawa warunków życia, stanu zdrowia mieszkańców, możliwa będzie produkcja żywności nie zagrażającej życiu i zdrowiu, nastąpi poprawa czystości wód, powietrza i gleby. Wszystkie te działania będą mogły być w pełni wykonane nie tylko poprzez inwestycje proekologiczne, lecz także poprzez włączenie się całej społeczności gminy w działania zmierzające do ochrony środowiska naturalnego. Dlatego też niezmiernie ważne jest kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców. Niezbędne jest także stałe monitorowanie zarówno przestrzegania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, jak też okresowe badania stanu środowiska naturalnego w gminie. Niniejszy cel strategiczny w znacznej mierze koncentrować się powinien na ochronie i dbałości o obszary Natura 2000.

Cele operacyjne:

1. Inwestycje proekologiczne.
2. Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców.
3. Zalesianie nieużytków i gruntów niskich klas bonitacji.

Okres realizacji: 2011-2020

Odpowiedzialni za realizację: Wójt Gminy we współpracy ze Starostwem Powiatu i Radami Sołeckimi.

Plan realizacji celów operacyjnych i szczegółowych

Cel operacyjny 1. INWESTYCJE PROEKOLOGICZNE

Uzasadnienie: Do głównych inwestycji sprzyjających ochronie środowiska zaliczyć należy budowę sieci kanalizacji, oczyszczalni ścieków oraz racjonalnej gospodarki odpadami. Realizacja tych inwestycji sprzyjać będzie ochronie wód głębinowych, ujęć wody konsumpcyjnej oraz ochronie gleby i wód dorzecza Wisły.

Oczekiwane efekty:

- sieć kanalizacji w całej gminie,
- zbiorcze oczyszczalnie ścieków,
- indywidualne oczyszczalnie ścieków,
- zagospodarowanie odpadów komunalnych,
- poprawa estetyki gminy,
- podniesienie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej gminy.

Beneficjenci:

- mieszkańcy,
- podmioty gospodarcze,
- turyści.

Okres realizacji: 2011-2020

Cele szczegółowe:

1.1. BUDOWA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

Zadania:

- 1.1.1. Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków w Brzozowie Starym.
- 1.1.2. Urządzenie punktów zlewnych przy oczyszczalni ścieków w Iłowie, Brzozowie Starym.
- 1.1.3. Budowa punktu utylizacji osadów płynnych z zagrodowych oczyszczalni ścieków.
- 1.1.4. Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej na terenie całej Gminy.

Okres realizacji: zadanie 1.1.1. – w latach 2012-2016; zadanie 1.1.2. – w roku 2013 - 2016, zadania 1.1.3. i 1.1.4– w latach 2012-2020,

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: koncepcja gospodarki ściekowej, tereny na lokalizację inwestycji, część środków finansowych

b) potrzebne spoza gminy: część środków finansowych (m.in. z WFOŚiGW)

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z radami sołectkimi i społecznymi komitetami budowy

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysem.

b) wielkość nakładów własnych (w %): 30%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 70%

1.2. BUDOWA INFRASTRUKTURY KANALIZACYJNEJ

Zadania:

- 1.2.1. Budowa kanalizacji w Nartach, Gilówce Górnej.
- 1.2.2. Budowa kanalizacji w Brzozowie Starym.
- 1.2.3. Budowa kanalizacji w Wołyńskim
- 1.2.4. Budowa kanalizacji w Miękinach, Steganie, Lasotce, Miękinach
- 1.2.5. Budowa kanalizacji w Krzyżyku Iłowskim, Miękinach

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** koncepcja gospodarki ściekowej, część środków finansowych;
- b) **potrzebne spoza gminy:** środki finansowe;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami;
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 40%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 60%

1.3. RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI

Zadania:

- 1.2.1. Urządzenie stanowisk do selektywnej zbiórki odpadów.
- 1.2.2. Rozwój systemu odbioru odpadów.
- 1.2.3. Kompostowanie części organicznych odpadów w gospodarstwach domowych.

Okres realizacji: 2011-2020 (w sposób ciągły)

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** częściowo zorganizowany system wywozu śmieci, część pojemników na odpady, część środków finansowych;
- b) **potrzebne spoza gminy:** programy edukacyjne dla ludności, zorganizowanie systemu gromadzenia i wywozu odpadów wielkogabarytowych;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z firmami zajmującymi się odbiorem i wywozem odpadów oraz samorządami i mieszkańcami gminy.

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): trudna obecnie do określenia;
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 30%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 70%

Cel operacyjny 2. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW

Uzasadnienie: Dbłość o środowisko przyrodnicze jest niezbędnym warunkiem zachowania go w stanie nienaruszonym dla przyszłych generacji oraz elementem kształtowania krajobrazu i wizerunku gminy. Sprzyja to nie tylko lepszemu samopoczuciu mieszkańców, lecz także zwiększaniu liczby turystów. Nie może to być jednorazowe działanie, które sprawi że mieszkańcy gminy uporządkują swe posesje i otoczenie. Należy zaszczerpić idee stałej dbałości o środowisko, o estetykę, co można osiągnąć poprzez programy edukacyjne, organizowanie imprez promujących działania w kierunku ochrony środowiska, estetyzacji wsi, konkursy oraz działania promocyjne związane z obszarami Natura 2000.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Programy edukacyjne dla mieszkańców.
- 2.2. Organizacja cyklicznych imprez promujących ochronę środowiska naturalnego.

Oczekiwane efekty:

- zachowanie właściwej kondycji środowiska naturalnego,
- estetyczny wygląd gminy,
- ład i porządek w posesjach,
- zwiększenie liczby turystów.

Beneficjenci:

- mieszkańcy gminy,
- turyści.

Okres realizacji: 2011-2020 (działania ciągłe)

Cele szczegółowe:

2.1. PROGRAMY EDUKACYJNE

Zadania:

- 2.1.1. Przygotowanie i wdrożenie programu powszechnej edukacji ekologicznej wszystkich grup mieszkańców (dzieci, młodzież, dorośli).
- 2.1.2. Szkolenia z zakresu: (a) segregacji i zagospodarowania odpadów; (b) gospodarki ściekami.
- 2.1.3. Program edukacyjny z zakresu estetyki otoczenia.
- 2.1.4 Programy edukacyjne z zakresu obszarów Natura 2000.

Okres realizacji: 2011-2020 (w sposób ciągły)

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** domy kultury, szkoły, kadra pedagogiczna, organizacje społeczne, część środków budżetowych;
- b) **potrzebne spoza gminy:** środki finansowe, edukatorzy;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z samorządem, dyrektorami szkół i ośrodków kultury oraz Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego i organizacjami społecznymi w gminie.

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami;
- b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 75%
- c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 25%

2.2. ORGANIZACJA CYKLICZNYCH IMPREZ PROMUJĄCYCH OCHRONĘ ŚRODOWISKA

Zadania:

2.2.1. Organizacja cyklicznych konkursów np. *Najpiękniejsza posesja; Moje otoczenie; Iłów piękna gmina; etc.*

2.2.2. Organizacja imprez promujących działania z zakresu kształtowania środowiska.

2.2.3. Egzekwowanie przestrzegania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

2.2.4. Cykliczna akcja *Sprzątanie świata*.

2.2.5. Cykliczne imprezy np. *Dzień Letnika* (otwarcie sezonu letniego połączone z programem integracji mieszkańców gminy z osobami przebywającymi tu w sezonie letnim - informacje, edukacja).

2.2.6. Organizacja plenerów dla młodzieży np. *Pomniki przyrody gminy Iłów*.

Okres realizacji: 2011-2020 (w sposób ciągły)

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: szkoły, dom kultury, organizacje społeczne, kadra pedagogiczna, zabytki kultury materialnej i pomniki przyrody, część środków finansowych;

b) potrzebne spoza gminy: edukatorzy, część środków finansowych;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z samorządem, dyrektorami szkół i ośrodków kultury oraz Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, Izbą Rolniczą i organizacjami społecznymi w gminie.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia):
trudna do określenia;

b) wielkość nakładów własnych (w %): 80%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 20%

Cel operacyjny 3. ZALESIANIE NIEUŻYTKÓW I GLEB NISKICH KLAS BONITACYJNYCH

Uzasadnienie: Istniejące na terenie gminy liczne nieużytki oraz częściowo obszary gleb o niskiej klasie bonitacyjnej należy przeznaczyć na zagospodarowanie jako tereny leśne. Zwiększy się dzięki temu stopień lesistości gminy, podniesie walory krajobrazowe gminy, zapobiegać też będzie postępującej erozji gleb i degradacji środowiska naturalnego.

Oczekiwane efekty:

- zwiększenie lesistości gminy,
- likwidacja zagrożenia erozji gleb,
- zwiększenie walorów przyrodniczych gminy,
- zwiększenie liczby turystów.

Beneficjenci:

- mieszkańcy gminy,
- turyści.

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) **posiadane w gminie:** nieużytki, obszary o niskiej klasie bonitacji gleb, zasoby pracy,
b) **potrzebne spoza gminy:** sadzonki drzew.

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z samorządami wiejskimi i Nadleśnictwem.

Plan finansowania:

- a) **wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia): trudna do określenia,
b) **wielkość nakładów własnych** (w %): 30%
c) **wielkość środków spoza gminy** (w %): 70%

Cel Strategiczny Nr 5

ROZWÓJ REKREACJI I SPORTU

Uzasadnienie: Gmina Iłów posiada bardzo dobre warunki do rozwoju turystyki, rekreacji i sportu. Jej położenie, walory przyrodnicze i krajobrazowe sprzyjają temu kierunkowi rozwoju gminy. Celem zatrzymania turystów na dłużej należy rozbudować infrastrukturę turystyczną, sportową i rekreacyjną. Wiele uwagi należy poświęcić także promocji gminy. Odpowiednio przygotowany program promocji powinien stać się codziennym, widocznym na każdym kroku działaniem. Świadczone i oferowane przez mieszkańców i różnego rodzaju organizacje, instytucje i firmy usługi turystyczne, rekreacyjne i sportowe staną się dodatkowym źródłem dochodów i przyczynią się do rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji gospodarczej społeczności lokalnej, a więc będą sprzyjać rozwojowi gminy.

Cele operacyjne:

1. Rozwój turystyki wiejskiej.
2. Rozwój bazy rekreacyjnej.

Okres realizacji: 2011-2020

Odpowiedzialni za realizację: Wójt Gminy we współpracy z samorządem gminy, dyrektorami szkół i ośrodka kultury.

Plan realizacji celów operacyjnych i szczegółowych

Cel operacyjny 1. ROZWÓJ TURYSTYKI WIEJSKIEJ

Uzasadnienie: Rozwój turystyki wiejskiej i agroturystyki przyczyni się do stworzenia dodatkowych źródeł dochodu dla rodzin rolniczych. Poprzez powiększenie bazy noclegowej, promocję walorów terenu, przyciągnięcie potencjalnych nabywców działek rekreacyjnych, gmina stanie się atrakcyjnym miejscem nie tylko wypoczynku weekendowego, czy okresowego, lecz miejscem, w którym zechcą osiedlać się na stałe przybysze z innych terenów. Dzięki temu wzbogacić się będzie kultura gminy, rozwijać przedsiębiorczość, współpraca i budowane będą postawy obywatelskie, tak niezbędne w obliczu integracji europejskiej.

Cele szczegółowe:

1. Rozwój agroturystyki.
2. Tworzenie infrastruktury turystycznej.

Oczekiwane efekty:

- dodatkowe źródła dochodów rodzin rolniczych,
- promocja gminy,
- wzbogacanie kultury lokalnej,
- rozwój gospodarczy gminy.

Beneficjenci:

- rodziny rolnicze,
- mieszkańcy gminy,
- potencjalni przedsiębiorcy,
- turyści.

Okres realizacji: 2011-2020

Cele szczegółowe:

1.1. ROZWÓJ AGROTURYSTYKI

Zadania:

- 1.1.1. Programy informacyjne, uświadamiające rolnikom szanse wynikające z prowadzenia działalności agroturystycznej.
- 1.1.2. Szkolenia zainteresowanych rolników na temat zasad prowadzenia działalności agroturystycznej.
- 1.1.3. Organizacja wyjazdów studyjnych i spotkań z rolnikami zajmującymi się działalnością agroturystyczną w innych gminach.
- 1.1.4. Organizacja bazy turystycznej w gospodarstwach zainteresowanych rolników.
- 1.1.5. Promocja agroturystyki (wspierana przez UG i ODR).

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: odpowiednia baza gospodarstw, sale wykładowe, środki na promocję;

b) potrzebne spoza gminy: edukatorzy z ODR, pomocnicze materiały szkoleniowe;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z samorządami wiejskimi, zainteresowanymi rolnikami, ODR, Izbą Rolniczą i Związkiem Gmin Turystycznych.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia): według kosztorysów;

b) wielkość nakładów własnych (w %): 70%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 30%

1.2. TWORZENIE INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ

Zadania:

1.2.1. Budowa parkingów i miejsc biwakowych.

1.2.2. Budowa ścieżek rowerowych.

1.2.3. Wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystycznych.

1.2.4. Przygotowanie miejsc do wędkowania.

1.2.5. Tworzenie bazy sportów wodnych.

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: część środków finansowych, zasoby pracy;

b) potrzebne spoza gminy: część środków finansowych;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z samorządami wiejskimi.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia): zgodnie z kosztorysami;

b) wielkość nakładów własnych (w %): 80%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 20%

Cel operacyjny 2. ROZWÓJ BAZY REKREACYJNEJ

Uzasadnienie: Brak miejsc aktywnego wypoczynku i spotkań mieszkańców, brak obiektów sportowych nie sprzyja integracji społeczności gminy ani też rozwoju ruchu turystycznego na terenie gminy. Rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej będzie zatem jednym ze sposobów organizacji czasu wolnego mieszkańców i poprzez promowanie zdrowego, aktywnego trybu życia, będzie wyrazem troski o prawidłowy rozwój psychofizyczny społeczeństwa. Sprzyjać będzie także rozwojowi gospodarstwu gminy.

Cele szczegółowe:

2.1. Doskonalenie bazy sportowej.

2.2. Budowa obiektów rekreacyjnych.

Oczekiwane efekty:

- rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,

- podniesienie sprawności fizycznej dzieci i młodzieży,
- zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży,
- wykorzystanie bazy sportowej i rekreacyjnej do organizacji imprez masowych,
- rozwój gospodarczy gminy.

Beneficjenci:

- mieszkańcy gminy,
- potencjalni inwestorzy,
- turyści i wczasowicze.

Okres realizacji: 2011-2020 (i sukcesywnie w dalszych latach)

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy

Cele szczegółowe:

2.1. DOSKONALENIE BAZY SPORTOWEJ

Zadania:

- 2.1.1.** Budowa basenu w Iłowie.
- 2.1.3.** Budowa sal gimnastycznych przy szkołach i boisk sportowych wielofunkcyjnych.
- 2.1.4.** Modernizacja gminnego stadionu w Iłowie (wraz z szatniami i kortem tenisowym).
- 2.1.5.** Budowa środowiskowego wielofunkcyjnego boiska w Brzozowie Starym.

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

- a) posiadane w gminie:** istniejący stadion sportowy, część środków finansowych, zasoby pracy;
- b) potrzebne spoza gminy:** środki finansowe ;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z samorządem i dyrektorami szkół.

Plan finansowania:

- a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących** (jeśli możliwa do określenia):
- b) wielkość nakładów własnych** (w %): 30%
- c) wielkość środków spoza gminy** (w %): 70%

2.2. BUDOWA OBIEKTÓW REKREACYJNYCH

Zadania:

- 2.2.1.** Urządzenie placów zabaw dla dzieci w Iłowie, Brzozowie Starym i Giżycach.
- 2.2.2.** Zagospodarowanie parku w Brzozowie Starym (ławki, kosze, oświetlenie).

2.2.3. Ujęcie w planie przestrzennego zagospodarowania istniejących „dzikich” placów gier dla młodzieży, przeznaczając je na stałe zagospodarowanie w tym kierunku.

2.2.4. Organizacja i urządzenie pola namiotowego wraz z infrastrukturą (gdzie będzie można organizować również imprezy masowe).

2.2.5. Rozważenie możliwości budowy amfiteatru.

Okres realizacji: 2011-2020

Niezbędne zasoby:

a) posiadane w gminie: część środków finansowych, zasoby pracy;

b) potrzebne spoza gminy: część środków finansowych;

Odpowiedzialny za realizację: Wójt Gminy we współpracy z samorządami wiejskimi.

Plan finansowania:

a) wartość przedsięwzięcia w cenach bieżących (jeśli możliwa do określenia):

b) wielkość nakładów własnych (w %): 80%

c) wielkość środków spoza gminy (w %): 20%

V. Wdrażanie strategii.

Podstawowym instrumentem wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Iłów jest Wieloletnia Prognoza Finansowa wraz z wykazem wieloletnich zadań inwestycyjnych. Plan ten ma charakter kroczący, tzn. jest corocznie aktualizowany. Aby zrealizować zamierzenia strategiczne zaplanowane w Strategii należy zagwarantować odpowiednie środki finansowe na realizację poszczególnych zadań szczegółowych. Środki zapisane w WPF będą pochodzić z budżetu gminy Iłów, funduszy europejskich, dotacji celowych budżetu państwa oraz dotacji poszczególnych funduszy celowych (np. NFOŚiGW, PFRON). Wdrażanie Strategii będzie miało sens w przypadku szerokiej partycypacji społecznej. Należy zatem umożliwić społeczności lokalnej aktywny udział w konsultowaniu kolejnych aktualizacji planu. Tylko w ten sposób władze gminy mogą poznać prawdziwe potrzeby społeczności lokalnej.

Wdrażanie Strategii w wymiarze organizacyjnym będzie skupiać się na działalności władz gminy (Wójta Gminy oraz Rady Gminy). To władze gminy będą odpowiedzialne każdorazowo za precyzowanie zamierzeń strategicznych przy udziale społeczności lokalnej. W dalszym celu będą realizowane cele operacyjne znajdujące odzwierciedlenie w uchwalanych uchwałach budżetowych. Plan inwestycyjny gminy musi być zatem ściśle skorelowany z celami przyjętymi w Strategii.

Wymiar finansowy wdrażania Strategii będzie sprowadzał się do współdziałania organu wykonawczego, tj. wójta Gminy oraz rady Gminy w celu zapisania konkretnych planów inwestycyjnych w WPF oraz w Planie Rozwoju Lokalnym Gminy. Z kolei wójt Gminy w porozumieniu ze skarbnikiem Gminy będzie określał, jakie inwestycje będą mogły być realizowane w danym roku budżetowym, tak aby nie przekroczyć bezpiecznego poziomu zadłużenia (zgodnie z ustawą o finansach publicznych), a następnie przedstawiony plan poddaje się dyskusji w odpowiednich komisjach rady gminy i poddaje się pod głosowanie, do uchwalenia przez Radę Gminy.

Czynnikiem, który tutaj będzie pełnił rolę strategiczną będzie dobra informacja i komunikacja pomiędzy poszczególnymi wydziałami urzędu a skarbnikiem i wójtem, a zwłaszcza w kontekście wdrażania programów inwestycyjnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Jest to o tyle ważne, ponieważ inwestycje współfinansowane przez Unię Europejską z reguły mają kilkuletni cykl inwestycyjny, natomiast budżet Gminy uchwalany jest corocznie. Z tego też powodu powinny się cyklicznie odbywać spotkania wójta, skarbnika oraz odpowiedni komisji rady miejskiej w celu dokonania strategicznego z punktu widzenia gminy inwestycji, a następnie możliwością ich współfinansowania przez fundusze europejskie. Taka ścieżka zapewni stałą kontrolę nad cyklem inwestycyjnym gminy oraz bezpieczne finansowanie.

Wymiar monitoringu i kontroli będzie oparty o weryfikację konkretnych celów strategicznych i operacyjnych, a zatem nie będzie wchodził w obszary monitoringu zarządzania konkretną inwestycją. Do tego bowiem będzie służył WPF oraz poszczególne wskaźniki monitorujące: produktu czy rezultatu. Ocena stopnia realizacji planu powinna odbywać się w okresie 3-letnim (ocena kontrolna średnioterminowa) celem dokonania bilansu przyjętych zamierzeń strategicznych i operacyjnych. Ponadto kontrola i monitoring planu powinien odbywać się każdorazowo po zakończeniu danej kadencji władz gminnych celem skonfrontowania początkowych planów z ich realizacją. Wyniki takiej oceny stanowią bowiem „bilans otwarcia” dla nowych władz samorządowych.

Zatem podsumowując, należy zaznaczyć, iż funkcja kontrolna i monitorująca Strategii Rozwoju Gminy Iłów będzie oparta na corocznym (podczas uchwalania uchwały budżetowej) sprawdzeniu celów strategicznych, które z kolei będą weryfikowane poprzez Plan Rozwoju Lokalnego oraz Wieloletni Plan Finansowy Gminy, w których to zostały zapisane konkretne cele operacyjne oraz szczegółowe. Następnie zaś monitoring celów szczegółowych będzie prowadzony o mierzalne wskaźniki produktu oraz rezultatu danej inwestycji oraz szerszy wskaźnik oddziaływań inwestycji w Gminie na otoczenie społeczno-gospodarcze. Takie podejście do działań i celów strategicznych powinno zapewnić dobry i harmonijny rozwój z korzyścią dla władz oraz mieszkańców Gminy Iłów.

VI . Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi.

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015.

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK) została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, stanowiącym punkt odniesienia zarówno dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Horyzont czasowy Strategii wykracza poza okres nowej perspektywy finansowej UE obejmując dodatkowo dwa lata, w trakcie których będą kontynuowane przedsięwzięcia finansowane ze środków unijnych przyznanych Polsce w budżecie na lata 2007-2013 (tzw. zasada n+2).

Zmniejszenie istniejącego dystansu rozwojowego Polski wobec Unii możliwe jest przy zapewnieniu takiego tempa wzrostu PKB w Polsce, które będzie znacznie wyprzedzać tempo wzrostu w innych krajach UE. Potrzebna jest więc nowoczesna polityka rozwoju stanowiąca podstawowy warunek strategicznego programowania rozwoju społeczno-

gospodarczego kraju. Jednocześnie stanowiąca ramy dla racjonalnego wykorzystania przeznaczonych dla Polski środków z Unii Europejskiej, a tym samym szans wynikających z członkostwa Polski w Unii.

SRK jest właśnie wyrazem takiej nowoczesnej polityki rozwojowej odpowiadającej na proces globalizacji i wyzwania stawiane w Europie przez odnowioną Strategię Lizbońską, pozwalającej na zmniejszanie dystansu rozwojowego do bogatszych państw Unii Europejskiej. Polityka ta powinna wykorzystywać te cechy polskiej gospodarki i polskiego społeczeństwa, które mogą stanowić źródło przewagi komparatywnej naszego kraju, a więc przede wszystkim relatywnie młode i coraz lepiej wykształcone kadry, wysoką przedsiębiorczość polskiego społeczeństwa, a także duży rynek wewnętrzny. Polityka ta musi też przeciwdziałać pogłębianiu się dysproporcji w poziomie rozwoju poszczególnych województw, tak by uniknąć marginalizacji najsłabiej rozwijających się regionów.

Istotną rolę SRK jest koordynowanie reform instytucjonalno-regulacyjnych z działaniami finansowanymi ze środków UE, tak aby poprzez efekt synergii te dwa obszary przynosiły możliwie największy efekt prorozwojowy.

Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Przez podniesienie poziomu życia rozumiemy wzrost dochodów w sektorze gospodarstw domowych, ułatwienie dostępu do edukacji i szkolenia, co prowadzi do podwyższenia poziomu wykształcenia społeczeństwa i podnoszenia kwalifikacji obywateli, wzrost zatrudnienia i wydajności pracy, skutkujące zarówno obniżeniem bezrobocia, jak i zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej oraz poprawę zdrowotności mieszkańców Polski. Przez podniesienie jakości życia rozumiemy istotną poprawę stanu i wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli, możliwość korzystania z funkcjonalnej i łatwo dostępnej infrastruktury technicznej i społecznej, życie w czystym, zdrowym i sprzyjającym środowisku przyrodniczym, uczestnictwo w życiu demokratycznym, uczestnictwo w kulturze i turystyce, przynależność do zintegrowanej, pomocnej wspólnoty lokalnej, umożliwiającej lepszą harmonizację życia rodzinnego i zawodowego oraz aktywność w ramach społeczeństwa obywatelskiego. Podniesienie poziomu i jakości życia ma umożliwić polityka państwa pozwalająca na szybki, trwały rozwój gospodarczy w perspektywie długookresowej, oparty na rozwoju kapitału ludzkiego, zwiększaniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki i regionów, w tym na inwestycjach w sferze badań i rozwoju, oraz na uzyskanie stabilnych warunków ekonomiczno-społecznych i środowiskowych zapewniających europejski poziom i jakość życia obywateli i rodzin w kraju i wspólnotach lokalnych. Funkcjonowanie wspólnoty i jej bezpieczeństwo powinno być oparte o zasadę subsydiarności. W sytuacjach zagrożeń przerastających możliwości reagowania społeczności lokalnej powinna ona mieć wsparcie właściwych organów administracji publicznej.

Priorytetami strategicznymi są:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.
3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.
4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.
5. Rozwój obszarów wiejskich.
6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Realizacja Strategii Rozwoju Kraju finansowana będzie zarówno ze środków krajowych, jak i zagranicznych. Środki krajowe pochodzą będą ze źródeł publicznych i prywatnych. Spośród publicznych środków krajowych najistotniejszym źródłem finansowania SRK będzie budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego oraz

innych podmiotów sektora finansów publicznych. Możliwości inwestycyjne kraju zdecydowanie powiększą środki pozyskiwane z Unii Europejskiej oraz z innych źródeł zagranicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Iłów na lata 2011-2020 jest zgodna ze Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 w następujących obszarach priorytetowych:

1. Priorytet 2 Poprawa Stanu Infrastruktury Technicznej i Społecznej.
2. Priorytet 3: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.
3. Priorytet 5 Rozwój obszarów wiejskich.

Istotnymi uwarunkowaniami przyspieszenia rozwoju i podnoszenia konkurencyjności gospodarki są dostępność i stan infrastruktury. W zakresie infrastruktury drogowej Strategia Rozwoju Kraju zakłada zapewnienie ciągłości ruchu pomiędzy głównymi ośrodkami na trasach tranzytowych poprzez budowę spójnej sieci autostrad i dróg ekspresowych, w szczególności w ramach systemu TEN-T, a także modernizację i poprawę parametrów eksploatacyjnych sieci dróg stanowiących połączenie z tym systemem. Uzupełnieniem będą również jednak wszelkie inwestycje rozwojowe i modernizacyjne podejmowane przez samorządy wszystkich szczebli.

W zakresie infrastruktury teleinformatycznej istotne jest wspieranie przedsięwzięć rozwijających różne modele komunikacji oraz szybki i bezpieczny dostęp do Internetu (zwłaszcza szerokopasmowy). Administracja rządowa i samorządowa będą tworzyć punkty publicznego dostępu do Internetu. Rozwojowi infrastruktury teleinformatycznej administracji publicznej towarzyszyć będzie zwiększenie oferty i poprawa jakości usług publicznych oraz rozwój i dostępność zasobów informacyjnych administracji w formie elektronicznej. Rozwijany będzie m.in. system elektronicznego dostępu do usług medycznych i edukacyjnych. Siecią teleinformatyczną objęte zostaną także systemy zarządzania kryzysowego i policja.

W zakresie ochrony środowiska wspierane będą projekty związane z oczyszczaniem ścieków, zapewnieniem wody pitnej wysokiej jakości, zagospodarowaniem odpadów i rekultywacją terenów zdegradowanych, ochroną powietrza, ochroną przed hałasem. Wspierane będą zatem budowy oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacyjnych, a także podjęte będą działania ograniczające odprowadzanie do wód szkodliwych substancji. Przewiduje się również wsparcie nowoczesnych systemów utylizacji odpadów.

Dla poprawy poziomu życia społeczeństwa, poza inwestycjami w infrastrukturę techniczną, istotne jest zapewnienie wystarczającego dostępu do edukacji, usług zdrowotnych, opiekuńczych i socjalnych, usług związanych z administracją i wymiarem sprawiedliwości a także infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej.

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej podporządkowana będzie zapewnieniu równego dostępu do edukacji dobrej jakości, zwłaszcza dzieciom i młodzieży ze wsi i małych miast. Dla poprawy dostępności do edukacji konieczna będzie m.in. rozbudowa obiektów socjalno-bytowych (internatów, stołówek, świetlic), usprawnienie systemu dowozu dzieci do szkół, rozwój infrastruktury szkół i placówek oświaty, wyposażenie ich w środki dydaktyczne, rozbudowa bazy sportowej.

W przypadku infrastruktury ochrony zdrowia rozwijane będą inwestycje podnoszące jakość i konkurencyjność świadczenia usług zdrowotnych (m.in. modernizacja placówek świadczących usługi medyczne, zakup nowoczesnego sprzętu diagnostycznego, leczniczego i rehabilitacyjnego. Ponadto wspierane będą projekty rozbudowy systemu informacyjnego ochrony zdrowia, w tym zbudowanie ogólnopolskiego, elektronicznego rejestru usług medycznych. Budowa, rewitalizacja i wyposażenie sieci placówek ochrony zdrowia i sieci szpitali powinny być dostosowane do trendów chorobowości i zachorowalności

społeczeństwa oraz do rozwoju metod leczenia i uwzględniać racjonalność ekonomiczną. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa polskiego będzie mieć korzystny wpływ na konkurencyjność polskiej gospodarki oraz zmniejszenie obciążeń dla finansów publicznych.

Strategia Rozwoju Kraju przewiduje również rozwój infrastruktury kultury, turystyki i sportu. Wspierana będzie budowa i modernizacja obiektów kultury na poziomie ogólnokrajowym, lokalnym i regionalnym. Równoległe do budowy nowych obiektów kultury będą rozwijane działania związane z ochroną i rewitalizacją materialnego dziedzictwa kulturowego poprzez renowację, konserwację, adaptację obiektów zabytkowych dla celów kulturalnych i turystycznych, a także wdrożenie systemu monitoringu i zabezpieczeń tych obiektów. Wspierane będą również działania na rzecz infrastruktury turystycznej. Polskie miejscowości aby konkurować na rynku turystycznym, muszą mieć bogaty wachlarz usług wymagających powstania i/lub rozbudowy obiektów noclegowych, gastronomicznych, konferencyjno-kongresowych, obiektów infrastruktury rekreacyjnej i rozrywkowej. Istotnym czynnikiem podnoszenia poziomu kondycji fizycznej będzie budowa nowych oraz modernizacja istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych. Obiekty te poszerzą możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego oraz promocji zdrowego trybu życia.

Obszary wiejskie powinny stać się dla mieszkańców Polski konkurencyjnym miejscem do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Konkurencyjność taka oznacza dobrze funkcjonujące usługi prywatne i publiczne, dobrą infrastrukturę, sprawny transport publiczny. Niedostateczny stopień rozwoju infrastruktury na wsi przyczynia się do niskiego standardu życia oraz mniejszej atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów. W związku z powyższym wspierane będą projekty w zakresie zaopatrzenia w wodę i gospodarki ściekowej, tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu i utylizacji odpadów komunalnych, rozwoju lokalnej infrastruktury dostępu do Internetu, elektryfikacji wsi oraz infrastruktury transportowej. Wspierane będą również inwestycje w zakresie: modernizacji przestrzeni publicznej, obiektów pełniących funkcje turystyczne, kulturalne i rekreacyjne oraz tradycyjnego, regionalnego budownictwa wiejskiego.

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013).

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013. Celem strategicznym NSS (NSRO) jest *tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej*. Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS (NSRO) są:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.

5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSRO będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS.
2. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – EFRR.
3. Program Operacyjny Kapitał Ludzki – EFS.
4. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – EFRR.
5. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej – EFRR.
6. Program Operacyjny Pomoc Techniczna – EFRR.
7. Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR.

Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Iłów na lata 2011-2020 wpisują się w następujące cele horyzontalne Narodowej Strategii Spójności:

- Cel 1: Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- Cel 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- Cel 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Realizacja Celu 1 będzie realizowana m.in. poprzez podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych, poprzez wdrożenie nowoczesnych usług świadczonych drogą elektroniczną. Ponadto informatyzacja administracji publicznej wpływa na usprawnienie funkcjonowania administracji publicznej, a w konsekwencji do zmniejszania barier administracyjnych dla prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorców oraz ułatwienia i przyspieszenia przepływu informacji pomiędzy różnymi szczeblami administracji a klientem.

Realizacja Celu 3 będzie realizowana poprzez m.in. rozwój infrastruktury ochrony środowiska oraz wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska stymuluje innowacyjność i tworzenie nowych miejsc pracy, zmniejsza zewnętrzne koszty środowiskowe dla gospodarki poprzez ograniczenie kosztów oczyszczania, likwidacji szkód, opieki zdrowotnej oraz przyczynia się do zapewnienia stabilnego wzrostu gospodarczego. Odgrywa również podstawową rolę dla poprawy jakości życia i powodzenia procesów restrukturyzacyjnych na obszarach wiejskich i przemysłowych.

Problemy obszarów wiejskich muszą być adresowane na dwóch poziomach – pierwszym związanym ze wspomaganie zmian w rolnictwie, będącym głównym źródłem utrzymania wielu mieszkańców obszarów wiejskich oraz drugim – umożliwieniu wykorzystania potencjału tych obszarów dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Pierwszy poziom problemów będzie rozwiązywany za pomocą instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej, w tym Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Drugi poziom, wykorzystanie pozarolniczego potencjału rozwojowego obszarów wiejskich, wymaga zaangażowania środków i instrumentów polityki spójności. Działania mające na celu

wyrównywanie szans rozwojowych na obszarach wiejskich będą koncentrowały się na wsparciu rozbudowy infrastruktury technicznej i społecznej, tworzeniu warunków do rozwoju przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy poza rolnictwem, ochronie środowiska, kształceniu ustawicznym, stworzeniu warunków lepszej dostępności do podstawowych usług w tym w zakresie ochrony zdrowia. W ciągu najbliższych lat niezbędna jest poprawa infrastruktury transportowej w relacjach miasto-wieś, zwiększenie dostępności do systemów transportu zbiorowego, działania związane z zaopatrzeniem w energię, w wodę o dobrej jakości oraz odbiór ścieków, stworzenie sprawnych połączeń telekomunikacyjnych.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020.

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego wyznacza perspektywę rozwoju regionu do 2020 r. Obejmuje także działania, które będą współfinansowane ze środków krajowych i funduszy strukturalnych UE w okresie programowania 2007-2013 oraz w kolejnej perspektywie.

Opracowany dokument w zasadniczej swej części zawiera:

- ogólną charakterystykę społeczno-gospodarczą regionu,
- bilans strategiczny (analiza SWOT),
- propozycję zamierzeń strategicznych, w tym opracowane scenariusze długofalowego rozwoju regionu (realistyczny, optymistyczny i pesymistyczny) oraz skonkretyzowaną wizję i misję, a także cele strategiczne, cele pośrednie i kierunki działań,
- uwarunkowania realizacyjne,
- system monitorowania.

Wizja sformułowana w Strategii brzmi: „Mazowsze konkurencyjnym regionem w układzie europejskim i globalnym”. Z kolei misja została sprecyzowana jako: „Mazowsze jako najbardziej rozwinięty gospodarczo region w Polsce podejmuje uczestnictwo w rywalizacji z innymi rozwiniętymi regionami, poprzez eliminowanie dysproporcji rozwojowych, rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy oraz zapewnienie mieszkańcom Mazowsza optymalnych warunków do rozwoju jednostki, rodziny, jak i całej społeczności, przy jednoczesnym zachowaniu spójnego i zrównoważonego rozwoju.

Cele Strategii Rozwoju Gminy Iłów na lata 2011-2020 są zbieżne z następującymi celami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku:

- a) Cel pośredni 1: „Rozwój kapitału społecznego”,
  - kierunek działań 1.1 „rozwój społeczeństwa informacyjnego i teleinformatyzacji”,
  - kierunek działań 1.2 „wzrost poziomu wykształcenia i poprawa jakości kadr”,
  - kierunek działań 1.3 „wzrost zatrudnienia w regionie i przeciwdziałanie bezrobociu”,
  - kierunek działań 1.4 „podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych”.
- b) Cel pośredni 4: „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitarnych”,
  - kierunek działań 4.1 „poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu w regionie, w tym lotnictwa cywilnego”,
  - kierunek działań 4.3 „wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”,
  - kierunek działań 4.4 „budowa i rozwój infrastruktury społecznej”,

- kierunek działań 4.5 „ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego dla zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju”.
- c) Cel pośredni 5: „Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu”,
  - kierunek działań 5.3 „promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego”

Strategia Rozwoju Powiatu Sochaczewskiego na lata 2008-2013.

Strategia jest dokumentem nakreślającym główne cele i kierunki przyszłego rozwoju powiatu, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. Strategia winna być realizowana poprzez przygotowanie nowych i modyfikowanie już prowadzonych działań na terenie powiatu. Działania te porządkuje się w programy odpowiadające celom strategicznym.

Podczas budowania strategii postanowiono nawiązać do idei „zrównoważonego rozwoju powiatu” przyjętej w formie „Agendy 21”, w której działaniami objęto 3 podstawowe obszary aktywności: gospodarkę, środowisko (zarówno przyrodnicze jak i przestrzenne) oraz społeczeństwo. Strategia zrównoważona winna być nakierowana na przyszłe pokolenia i koordynować zróżnicowane potrzeby powiatu poprzez pryzmat szanowania potrzeb we wszystkich trzech zasadniczych obszarach.

Określając zamierzenia strategii kierowano się następującymi przesłankami:

- władze lokalne chcą pełnić rolę aktywnego inspiratora i koordynatora działań w powiecie,
- współpraca różnych środowisk lokalnych może przynieść wiele dodatkowych korzyści, niemożliwych do osiągnięcia indywidualnie,
- powiat chce być otwarty na kontakty zewnętrzne widząc w nich źródło rozwoju i innowacji,
- poprawa jakości życia mieszkańców całego powiatu związana jest z poprawą sytuacji gospodarczej.

Wizja rozwoju Powiatu Sochaczewskiego: „nowoczesny i bezpieczny Powiat, w którym mieszkańcy zaspokoją swoje potrzeby oraz mogą rozwijać aspiracje zawodowe i intelektualne, uzdolnienia, a także dbać o swoje zdrowie i rozwój fizyczny”.

Cele Strategii Rozwoju Gminy Iłów na lata 2011-2020 są zbieżne z następującymi celami strategicznymi Strategii Rozwoju Powiatu Sochaczewskiego na lata 2008-2013:

- Cel strategiczny 1: „Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej”,
- Cel strategiczny 2: „Modernizacja infrastruktury społecznej i administracyjnej”,
- Cel strategiczny 3: „Budowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej”.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 (RPO WM) został przygotowany w oparciu o *Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006*

z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, z późn. zm.), zwane dalej „Rozporządzeniem 1083/2006”. Realizuje on cel Konwergencja określony w art. 3 ww. Rozporządzenia. RPO WM jest zgodny ze strategicznymi dokumentami krajowymi, do których należą *Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015* oraz *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013* wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Jednocześnie jest odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez Województwo Mazowieckie, której podstawę stanowi *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020* (SRWM). Program będzie realizować cele SRWM, których współfinansowanie będzie możliwe z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Przy tworzeniu projektu programu uwzględnione zostały również zapisy odnowionej Strategii Lizbońskiej w zakresie rozwoju gospodarczego i wzrostu zatrudnienia.

Przy opracowaniu RPO WM kierowano się zasadami: programowania, partnerstwa i dodatkowości, co oznacza, że dokument ma charakter wieloletniego planu budżetowego. Jego cele będą realizowane w oparciu o współdziałanie z partnerami społecznymi i gospodarczymi, a środki UE nie będą zastępować środków krajowych, lecz jedynie wspierać osiąganie założonych celów rozwojowych. Realizacja RPO WM przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności regionu i zwiększenia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa mazowieckiego.

Cele Strategii Rozwoju Gminy Iłów na lata 2011-2020 wpisują się w większość Priorytetów RPO Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013, w szczególności:

- Priorytet I - Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu,
- Priorytet II - Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza.
- Priorytet III. Regionalny system transportowy,
- Priorytet IV. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka,
- Priorytet VI. Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji,
- Priorytet VII. Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego

Zgodność celów strategicznych z priorytetami RPO WM zwiększa szanse na pozyskanie środków europejskich na inwestycje planowane przez gminę Iłów.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Misją Europejskiego Funduszu Rolnego jest promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich na terenie całej Wspólnoty Europejskiej w sposób komplementarny do instrumentów rynkowych i wspierania dochodów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz do Polityki Spójności i do Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Realizacja tej misji polega na ujęciu rozwoju obszarów wiejskich w jednolite ramy finansowe (utworzenie jednego źródła finansowania, tj. Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich) i programowe (określenie wspólnych dla krajów członkowskich osi priorytetowych), które mają zapewnić uproszczenie systemu administrowania i wprowadzenie podejścia zintegrowanego do procesu programowania poprzez respektowanie przez wszystkie kraje

członkowskie strategicznych wytycznych rozwoju obszarów wiejskich. Do głównych celów Rozwoju Obszarów Wiejskich można zaliczyć:

- poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez ich restrukturyzację,
- poprawę stanu środowiska oraz krajobrazu poprzez racjonalną gospodarkę ziemną,
- poprawę warunków życia ludności wiejskiej i promocję dywersyfikacji działalności gospodarczej.

Działania realizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 będą miały znaczący wpływ na beneficjentów i na obszary wiejskie poprzez oddziaływania ekonomiczno-społeczne oraz środowiskowe. Wdrażanie działań pn.: „Modernizacja gospodarstw rolnych” oraz „Zwiększanie wartości dodanej produktów rolnych i leśnych” spowoduje intensywniejszy wzrost produktywności, do czego przyczyni się również spadkowy trend zatrudnienia w sektorze przetwórstwa żywności. W kontekście ekonomicznym, realizowanie odpowiednich działań zapobiegnie utracie części dochodu gospodarstw rolnych dzięki ochronie naturalnych zasobów środowiskowych. Dodatkowo, system rekompensat przyczyni się do stabilizacji dochodu. Inną ekonomiczną konsekwencją może być również rozwój sektora usług, wspierającego działalność pro-środowiskową i opierającego się na rozwoju tej działalności (np. ekoturystyka). Proponowane w ramach PROW 2007-2013 działania będą miały również wymiar społeczny. Powinna wzrosnąć świadomość środowiskowa rolników. W rezultacie postawy i zachowanie rolników względem poszczególnych elementów środowiska naturalnego, kształtowane tylko w oparciu o ich użyteczność ekonomiczną, szybko ulegną zmianie. Działania realizowane w ramach PROW 2007-2013 przyczynią się również do poprawy stanu środowiska naturalnego ponieważ jednym z ich celów jest ochrona środowiska.

Cele Strategii Rozwoju Gminy Iłów na lata 2011-2020 wpisują się w Oś 3 PROW: *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej*, działanie: *Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej* oraz działanie *Odnowa i rozwój wsi*.

W ramach działania *Podstawowe usługi gospodarki i ludności wiejskiej* wspierane będą następujące typy projektów:

- zaopatrzenie w wodę i gospodarkę ściekową,
- tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
- wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej oraz energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych.

Z kolei w ramach działania *Odnowa i rozwój wsi* wspierane będą projekty w zakresie:

- remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych,
- remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury,
- kształtowania przestrzeni publicznej,
- budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych,
- zakupu obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptację na cele publiczne,
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY IŁÓW NA LATA 2011 - 2020